

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

Director: **DEM. I. DOBRESCU**
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU

Avocat. Fost Magistrat Prodecanul Baroului de Ilfov

ALEX. CERBAN

Profesor la Facultatea de Drept, București

IOSEF G. COHEN

Avocat

GR. CONDURATU

Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat

N. JAC CONSTANTINESCU

Președinte la Curtea de Apel din București

RÉNÉ DEMOGUE

Profesor la Facultatea de Drept din Paris

V. DONGOROZ

Confer. la Facult. de Drept din Buc. Avocat

CONSTANT IONESCU

Avocat, al Statului. Doctor și Laurent în Drept Paris

ALFRED JUVARA

Profesor Universitar Avocat

Dr. ȘT. LADAY

Membreu în Consiliul Legislativ

I. GR. PERIETEANU

Avocat

C. SIPSOM

Profesor la Facultatea de Drept, București

C. STOEANOVICI

Dr. în Drept din Paris Avocat

GR. TRANCU-IAȘI

Fost Ministru al Muncii Avocat

P. VASILESCU

Profesor Universitar Avocat

AL. VELESCU

Dr. în drept din Buc Avocat

ALBERT WAHL

Profesor la Facultatea de Drept din Paris

Secretar de redacție: **E. C. DECUSARĂ**, Dr. în Drept din Paris. Directorul Statisticeii Judiciare.

Membrii corespondenței pentru Paris: **EDOUARD LEVY** și **SILVIU KRAINIC**, D-ri în Drept, Avocați, Paris.

Membreu corespondent pentru Polonia: **EMIL ST. RAPPAPORT**, Președinte la Curtea de Casație din Varșovia.

ABONAMENTUL

Un an p. B-ci, Case com., Autorit. 1400 lei
" Avocați 1000 "
" Magistrați 800 "
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

In lunile Iulie și August

Apare odată la două săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București Strada Artei No. 5

Lângă Palatul Justiției

TELEFON 13/29

Numărul viitor al „Curierului Judiciar” va apare cu data de Duminică 17 August 1930.

S U M A R

— *Asupra Warantelor*. Studiu de Drept comparat, de C. A. Stoeanovici, profesor suplinitor la Universitatea din București.

— *Acțiunile pentru aplicarea neexactă a tarifului și supra-taxării în materie de transport pe cale ferată*, de avocatul C. Vortman.

— *Dispozițiuni de introdus în legea de organizare judecătorească cu privire la funcționarii judecătorești*, de Prim-grefierul F. Chioveanu.

JURISPRUDENȚE:

— Curtea de apel București s. III: *Ion Agarici cu Minist. Lucrărilor Publice* (Contencios Ad-tiv. Conducător în Corpul tehnic destituit în 1922. Acțiune în contencios în 1928. Tardivitate).

— Curtea de apel Buc. s. III: *Ștefan Alcovschi cu Președintele Senatului*. (Funcționarii serviciilor Senatului. Stabilitate. Drepturi câștigate. Desființare de funcțiuni. Act administrativ de autoritate).

— Curtea de apel București s. V: *G. Brânzeanu cu Minist. terul de finanțe și Regia publică com. Monitorul Oficial*. (Acte administrative făcute cu călcarea legilor. Anularea lor. Nu pot avea caracter obiectiv ci numai subiectiv. Regulament publicat dar nepus în aplicare. Ilegalitatea lui).

— Curtea de apel Chișinău s. I: *Volf Reznic și Seindlea Pincev cu Șulim și Ghers Reznic*. (Despre acțiunea în simulațiune pentru viltatea prețului în legăturile basarabene).

A apărut:

ELEMENTE DE STATISTICĂ TEORETICĂ ȘI APLICATĂ de d-l E. C. Decusară cu un cuvânt introductiv de d-l Prof. Universitar Paul Negulescu.

Cuprinde nu numai noțiuni elementare asupra metodei statistice de a cerceta fenomenele de masă dar și îndrumări asupra întocmirii statisticei demografice, agricole, transporturilor, financiare, prețurilor, judiciare și penitenciare.

De utilitate nu numai pentru cei ce vroesc să se inițieze în statistică, dar și pentru economiști și juriști.

Prețul 200 lei. În depozit la „Curierul Judiciar” S. A.

ASUPRA WARANTELOR

Studiu de drept comparat

EXPUNERE

O lege din 22 Iunie 1881 asupra Magazinelor Generale a introdus acest titlu de credit în România. Sistemul legislațiunii noastre a păcătuit prin aceea că nu a admis ca asemenea titluri să fie create sub anumite condițiuni, de orice terțiu și nu a admis emiteerea lor decât de către Administrația Magazinelor Generale ale Statului. Ori, titlurile acestea de posesiune pe care doctrina le numește Warante, transmisibile prin gir, aveau de scop, la data când au fost create de necesitățile comerțului, să ușureze dezvoltarea comerțului favorizând mobilizarea mărfurilor fără necesitate de deplasare a acestor mărfuri și prin urmare fără cheltueli. Deasemeni aceste titluri trebuiau să permită industriei în momente de criză, ușurința de a putea realiza împrumuturi cu garanția produselor industriale depuse în magazine publice. Sistemul acesta de restrângere a dreptului de emisiune a Warantelor nu a dat satisfacția pe care o așteptă comerțul și industria. Asemenea sistem mai avea defectul de a angaja răspunderea Statului prin funcționari prepuși la aceste magazine publice și de unde pot rezultă răspunderi bănești pe socoteala Statului. Rezultatul a fost că atât în țările de unde am copiat acest sistem cât și la noi comerțul și industria în favoarea cărora se creiază titluri nu au întrebuintat acest mijloc de credit pus la dispoziția lor. Țări ca Belgia care avusese acest sistem încă dela 1848 a renunțat la el în urma intervenției Camerei de Comerț de la Anvers evoluând spre sistemul englezesc. (Legea din 18 Noembrie 1862).

Warantele în Anglia

În Anglia emisiunea Warantelor este un act *pur comercial*, astfel că Statul și Funcționarii săi nu participă. După părerea autorilor de drept care au studiat aceste titluri, Statul trebuie să se abțină riguros de a se amesteca în operațiuni de asemenea natură.

Complectarea Warantelor și a recipiselor poate da loc pe de altă parte la erori care ar putea să expue pe Stat la daune.

Dacă pentru a se evita această situațiune delicată s'ar legifera iresponsabilitatea Statului, care ar mai fi atunci valoarea acestor titluri negociabile?

Se mai observă de doctrină că este și o chestiune morală la mijloc de a nu face pe oameni inexperimentați să creadă că amestecul Statului este o garanție, deoarece *ar fi imoral*, să se invoace principiul că nimeni nu este admis să nu cunoască legea.

Deasupra tuturor motivelor care impun amestecul Statului era și invocarea faptului regretabil că comerțul și industria nu trebuie să fie supusă întârzierilor ce funcționarii publici pun la îndeplinirea obligațiilor lor. În Anglia oricine posedă mărfuri în docurile Londrei poate să obțină dela Compania docurilor un certificat constatând depozitul și specificând marfa cu detaliurile necesare pentru stabilirea identității. Aceste certificate poartă numele de Warante și sunt transmisibile prin gir. Warantele pot să fie întovărășite de un document „Weigt Note” care cuprinde mențiunile de pe Warant și sunt transmisibile prin gir.

Scadența pentru plata este trecută și în Warant și în „Weigt-Note”. Aceste indicațiuni sunt esențiale deoarece stabilesc legătura între cele două documente.

Warantul poate fi emis pur și simplu și atunci detentorul beneficiar prin gir poate prin prezentarea sa să obțină livrarea mărfurilor. În cazul însă când depunătorul a cerut și un „Weigt-Note” atunci trebuie să prezinte detentorul atât Warantul cât și Weigt-Note înainte de scadența care este indicată pe documente. După trecerea datei scadenței Weigt-Note devine un titlu fără valoare și marfa poate fi restituită numai pe baza remiterii Warantului.

Când mijlocitorii oficiali efectuează vânzări de mărfuri și au în posesiunea lor Warantele și Weigt-Notele, ei menționează în Weigt-Note sumele datorite de cumpărător și acontul primit. Aceleași mențiuni se fac și pe Warant. Astfel numai prin vărsarea acontului cumpărătorul mărfii capătă Weigt-Note pe când Warantul rămâne în posesiunea mijlocitorului. Cumpărătorul poate oricând până la scadență plățind soldul debitor să obțină remiterea Warantului și cu ambele împreună să ridice marfa.

Cumpărătorul mai poate prin simplă andosare a Weigt-Notelui trece marfa mai departe și dela acel moment de andosare Weigt-Notul rămâne un titlu la purtător prin faptul că girul este în alb.

Partea interesantă este că și vânzătorul mărfii se poate folosi de Warant, care a rămas în posesiunea sa pentru a-și procura avansuri de fonduri. El poate sau scontă sau pune în gaj Warantul pentru garantarea unei datorii cu condițiunea să poată să fie în măsură să poată retrage acest document lichidând creanța dacă între timp posesorul celuilalt document (Weigt-Note) îl reclamă. Menționăm că și Warantul se remite cumpărătorului prin mijlocul girului în alb și astfel și el poate circula ca un titlu la purtător.

Acelaș sistem se urmează și pentru vânzările de la mână la mână între negustori.

Warantele servesc în Anglia pentru a se obține avansuri de bani sau pentru a garanta deschiderea unui compt curent. Imprumutul girează Warantul împrumutătorului indicând în gir suma primită, păstrând Weigt-Notul pentru a putea vinde marfa cu rezerva drepturilor împrumutătorului.

Pe baza unui Warant se poate întotdeauna cere un Weigt-Note și tot obligatoriu este pentru Administrația Docurilor de a executa ordinea de scindare a unui Warant pe care proprietarul unor mărfuri depuse le dă indicând prin andosare cece dorește prin indicațiuni precise.

În Anglia numai docurile puse sub administrațiunea Funcționarilor Statului pot emite asemenea titluri dar acelaș drept aparține oricărui proprietar de magazine care primește în depozit mărfuri, fie indigene fie de origină străină.

Poate este interesant de spus că autorii arată originea istorică a Warantelor în compania Indiilor Orientale, vestita întreprindere de cointeresare la care participase Regele Franței Ludovic al XIV-lea și nobilii Curții sale cu negustorimea.

Această societate având monopolul comerțului cu Indiile posedă mari întreprinderi în Anglia. Mărfurile din aceste magazine erau vândute la public și erau remise cumpărătorilor prin Warante și astfel Societatea putea să facă credit cumpărătorilor fără a avea un risc de pierdere a sumelor datorite de cumpărător.

Warantul la acea epocă era numai un certificat provizoriu cuprinzând indicația mărfii și a sumelor datorite. Dreptul asupra acestor mărfuri se transformă într'un drept de proprietate în ziua când achită valoarea.

Sistemul Pieții din Liverpool

În Liverpool, polița sau trata este întrebuințată de negustor pentru a realiza operațiile care se fac la Londra cu Warantele. Acest sistem permite traficul mărfurilor înainte ca ele să fie înmagazinate în docuri sau alt depozit. De aceea se caută o altă combinațiune juridică pentru vânzarea mărfurilor în curs de călătorie. Cum marfa părăsește portul, prin mecanismul tratelor se vinde se cumpără și se fac operațiuni asupra mărfurilor. Expeditorul mărfii din A.

merica, spre pildă, imediat ce o încărcătură a părăsit portul, trage o poliță asupra corespondentului său pentru valoarea mărfii și adaugă la această poliță conosamentul și polița de asigurare. Doctrina a numit asemenea trate întovărășite de documente, trate documentare (Vezi *M. Pașcanu*, Drept cambial Român). O asemenea trată este scomptată la un Bancher din localitate care o transmite unui Bancher din Liverpool.

Destinatarul mărfii prin intermediarul mijlocitorului său obține conosamentul în contra obligațiunei subscrise de el față de Bancher de a plăti trata din prețul rezultat din vânzarea mărfii. Conosamentul până la sosirea mărfii face obiectul a nenumărate transacțiuni. În asemenea împrejurări deși sistemul Warantelor este acceptat și la Liverpool el nu este adoptat.

În Anglia contrar sistemelor altor țări care nu admit emiterea Warantelor decât pentru mărfuri și materii prime, Warantele pot fi eliberate când acela cărui i se cere un asemenea titlu apreciază dacă obiectele încredințate lui pot fi păstrate fără risc de alterare și astfel să nu angajeze propria sa responsabilitate.

Warantele în Belgia

Belgia care s'a inspirat de la legislația engleză, s'a diferențiat totuși. În Anglia Warantul este prin el însuși un titlu complet și acest caracter este numai suspendat provizoriu când portorul transferă Weigt-Notul și astfel marfa nu poate să fie remisă în acest caz numai prin prezentarea Warantului. Acest lucru se întâmplă însă numai până la data scadenței indicată pe Warant și Weigt-Note deoarece am arătat că după data scadenței Weigt-Notul nu mai are nici o valoare. În Belgia s'a admis sistemul că Warantul nu este un titlu complet recipisa constatând greutatea și măsura trebuie să fie alături de Warant chiar și după data scadenței și nu se poate obține marfa decât cu prezentarea ambelor documente.

Warantele în Legislația Franceză

Magazinele generale au fost introduse în Franța la 1848 și erau autorizate de a remite o recipisă timbrată dintr'un registru a souches. Acea recipisă putea permite transferarea proprietății obiectelor depuse prin gir: dar odată remis acest document împrumutătorului de bani se putea vinde greu marfa și împrumutatul era obligat să achite datoria sa pentru a-și recăpăta titlul. Afară de această fiecare transferare cerea o mențiune pe registrul a souches. Înlăturarea acestor dificultăți a făcut obiectul legii din 26 Mai 1858. (*Lyon Caen et Renault*, no. 344 și 345 și 326). Printr'o lege din 1870 s'a modificat legea din 58 și s'a hotărât ca Magazinele Generale să poată funcționa numai cu autorizarea Prefectului cu avizul

conform a Camerei de Comerț, în lipsă a Camerei consultative de Artă și Manufactură și în lipsa uneia sau alteia cu avizul Camerei de Comerț. Sunt fixate date scurte de 3 până la 8 zile pentru soluționarea unor asemenea cereri.

Semnalăm aceste dispozițiuni de oarece credem că în legislațiunea viitoare românească va trebui să admitem că Warantele vor putea fi emise de proprietarii de magazine speciale, iar nu numai de Magazinele Generale ale Statului. Bineînțeles că va trebui de asemeni îngrădit controlul și să se supravegheze emiterea autorizațiunilor. Membrii Comisiunei de unificarea Codului Comercial instituită de Ministerul de Justiție și care au lucrat pe lângă Consiliul Legislativ au admis acest punct de vedere după cât ni se pare. În Franța spre diferență de sistemul englezesc se admite ca autorizațiunea să prevadă natura mărfurilor ce pot face obiectul unor emisiuni de Warante. În Franța Magazinele Generale pot fi create de orice persoană. De asemenea o Cameră de Comerț poate cere o asemenea autorizațiune și chiar un oraș.

Persoanele ce doresc a obține o asemenea autorizațiune trebuie să dovedească mijloacele financiare de care dispun, în raport cu importanța magazinului ce vor să organizeze. Prefectul are obligația de a impune o cauțiune care variază dela 20.000 până la 100.000 franci. Cauțiunea poate constă în numerar, titluri de Stat cotate la bursă sau primă ipotecă asupra unui imobil având o valoare dublă de suma cauțiunată. Organele Ministerului de Finanțe, expertizează imobilele. Camerele de Comerț sunt dispensate de cauțiune. În 1890 în urma abuzurilor făcute cu Warante eliberate fără ca mărfurile să fi fost efectiv depuse, s'a pornit o mișcare în Parlament pentru a se înlătura formalitatea autorizației care nu ar avea alt rezultat decât să inducă publicul în eroare. În adevăr se acordă mai mare încredere acestor titluri când publicul știe că autorizația este dată de Guvern sau de reprezentanții săi.

Un sistem care a dat rezultate slabe a fost crearea „Warantele agricole”. Pe baza legii din 18 Iulie 1889, s'a creat Warantul agricol care se obține de agricultor printr'o cerere adresată grefierului judecătorei de pace. Marfa, rămâne în păstrarea proprietarului care este astfel depozitarul ei față de împrumutător și are răspundere penală. Warantele puteau fi emise nu numai pe bază de cereale înmagazinate ci și pe bază de unelte agricole, mașini și recolte prinse de rădăcini. Aceste Warante nu sunt decât titluri unice, neexistând recipisă, ele fiind create numai pentru a înlesni creditul. Rezultatele au fost defavorabile și n'au folosit cu nimic agricultorilor dând loc la abuzuri.

Acelaș sistem de Warante create prin grefa judecătorei de pace au fost și Warantele numite „Warant hotelier” create prin legea franceză din 8 Au-

gust 1923. Este iarăși vorba de un gaj constituit fără deposedarea proprietarului.

Acest Warant este creat pe mobilierul comercial, materiale, ustensile, servind exploatațiunii, *chiar de-venite imobile prin destinațiune* (legea din Martie 1915), păstrându-se totuși în localul hotelului.

Scopul creării lor a fost mișcarea pornită în Franța pentru a ameliora confortul și igiena hotelurilor și a permite astfel ca prin crearea acestui titlu să poată obține hotelierul mai lesne credit pe piață.

De oarece fondul de comerț nu putea fi gajat decât prin căile ordinare ale cesiunii civile, s'a creat acest titlu transmisibil prin gir pentru constituirea gajului. Legea aceasta din 1913 a fost inspirată de legea din 1909 asupra Warantelor agricole (*Wahl*, pag. 475, *Droit commercial français*) apoi fondul de comerț trebuie să fie pus în gaj în ansamblul lui, pe când aci nu se gajează decât materialul.

Se observase în Franța că majoritatea hotelurilor erau conduse de germani și de elvețieni și s'a căutat a se înlesni situația hotelierilor francezi.

Pentru România asemenea instituțiune nu are rostul să fie introdusă.

CONSTANTIN A. STOEANOVICI

Prof. suplinitor la Universitatea din București

ACȚIUNILE

pentru aplicarea neexactă a tarifului și pentru suprataxării în materie de transport pe Cale Ferată

Motto: Comment peut-on avoir assez peu de clairvoyance pour considérer une réclamation légitime, comme une question à soumettre à une Cour de Justice ?

Henry Ford, Ma Vie et mon Oeuvre, Ch. XY. Les chemins de fer. pag. 260.

În Nr. 7 din 25 Februarie 1930 a apărut în revista „Dreptul” o deciziune pronunțată de onor. Înalta Curte de Casație și Justiție secția III-a No. 1194 din 2 Octombrie 1929, prin care Înalta Curte admite cererea Direcției C. F. R. și declară de nule și de nul efect dispozițiunile par. 49, alin. 4 din regulamentul C. F. R. din 1920 ca neavând nici o aplicare, fiind contrare art. 440 și 441 cod. com.

Necunoscând fondul procesului, respectiv faptele, s'ar părea că acea decizie de respingerea recursului este o decizie de speță fără altă urmare. Probabil că afacerea în sine n'a prezentat prea multă importanță pentru recurent, pentru că nici nu s'a prezentat ca să-și susție recursul.

Se întâmplă însă că Onor. Direcțiunea C. F. R., caută să dea o importanță principială deciziei de mai sus. Ea o invoacă regulat înaintea instanțelor de fond ori de câte ori este chemată în judecată spre a fi obligată de a restitui o taxă în plus percepută sau ca să se rectifice un tarif greșit aplicat.

Față cu această împrejurare, îmi permit să arăt că decizia mai sus arătată nu poate fi considerată altfel decât ca o decizie de speță fără altă urmare, căci în caz contrar ar avea drept rezultat o complectă de-orientare pentru acei cari transportă mărfurile lor pe calea ferată conform legislațiunii feroviere *în transportul intern*.

Accentuez că această jurisprudență ar putea să aibă efect numai relativ la aplicarea *regulamentului de transport intern* și nu la aplicarea *convențiilor internaționale*, relativ la *transporturile care se fac dintr-o țară în alta*, pentru că în acest caz se aplică convențiunile ratificate, promulgate și publicate de țările participante. Aceste convențiuni au putere de lege și la nevoie chiar modifică dispozițiunile dreptului intern al fiecărei țări de câteori acele dispozițiuni nu concordă cu acela din dreptul intern.

Cum se efectuează transporturile conform regulamentulului de *transport intern*?

Regulamentul din 1920 prin par. 53 și 54 prevede că organele subordonate ale C. F. eliberează destinatarului marfa numai contra achitării taxelor de transport, respectiv a totalului creanțelor înscrise în scrisoarea de trăsură și în contra adevăratei primirei.

Aceeași obligațiune pentru destinatar este prevăzută în art. 61 din regulamentul C. F. R. valabil dela 1 Ianuarie 1929.

Principiul este prevăzut și în dreptul comun prin art. 433 al. 1 cod. com.

Se întâmplă în viața de toate zilele ca destinatarul să nu recunoască taxele de transport ce i se pretinde, fără ca din această cauză să voiască să renunțe la mărfurile transportate.

Dacă transportul s'a făcut *după dreptul comun*, destinatarul va putea sili pe căraș să i se predea mărfurile, îndeplinindu-se următoarele condițiuni cerute de art. 433 alin. 2 cod. com., va plăti cărașului suma ce nu contestă că datorează și va consemna în acelaș timp diferența ce i se pretinde de către căraș.

Este posibil oare că față de C. F. să se procedeze în acelaș chip? Nu. Și iată pentru ce:

În transporturile ce se efectuează pe baza dreptului comun, toate condițiunile de transport și în special taxele, sunt rezultatul unei convențiuni stabilite de comun acord între părți.

Mai totdeauna, sau aproape mai totdeauna, părțile vor ști taxele ce trebuiesc achitate.

În transporturile feroviere, aceasta este aproape imposibil, atât din cauza numeroaselor transporturi ce se fac pe C. F., precum și din cauza greutateii, atât pentru prepușii administrației, precum și pentru partea interesată, de a ști, în momentul plății dacă taxele ce se percep sunt în conformitate cu tariful legal.

Și atunci administrațiile feroviere au prevăzut prin regulamentul lor un mijloc simplu care împacă ambele interese și anume: destinatarul achită toate taxele ce i se cer pe baza înscrierii lor în scrisoarea de

trăsură. Serviciul respectiv al Administrației C. F. R. controlează taxele percepute. Dacă acele taxe nu s'au perceput conform tarifului legal care trebuia aplicat transportului efectuat, sau dacă s'au strecurat erori la calcularea taxelor de transport sau accesorii, sumele percepute în plus *se restituie din oficiu părții*, iar sumele plătite în minus se cer de Administrație.

Dacă partea observă că a plătit mai mult decât trebuia, și între timp n'a fost avizată din Oficiu despre aceasta, are dreptul să ceară dânsa ca să i se restituie plusul perceput sub sancțiunea de a pierde acest drept, dacă nu-și formulează cererea timp de un an, socotit din ziua achitării taxei respective. (par. 49, al. 4 regulament 1920 și art. 87 Nr. 2, lit. c regulamentul C. F. R. 1929),

Nimic mai simplu. Dar tocmai pentru că este așa de simplu, trebuia găsit mijlocul „*de s'assurer que la loi ne soit violée que légalement*”!

Onor. Administrațiunea C. F. R. găsește că poate să-și dezică regulamentele legal întocmite chiar de dânsa. Ea este convinsă că dreptatea și morala nu suferă nimic din cauza aceasta. Părțile care recurg la oficiul ei sunt obligate să respecte literal regulamentele, dar dânsa, Administrația monopolizatoare, autoritate publică și persoană morală, poate, de câte ori îi convine, să nu respecte acele regulamente, arătând că anumite dispozițiuni trebuiesc considerate „de nule și de nul efect”!

Cred că este încă în amintirea noastră, a tuturor, discuțiunea ce a fost ridicată de către reprezentanții Onor. Direcțiunii C. F. R. înaintea instanțelor judecătorești, imediat după introducerea regulamentului din 1920. Deși în acel regulament se prevăzuse în par. 80 că acțiunile derivând din contractul de transport pe C. F. R. se prescriu prin trecere de *un an*, se cerea totuș ca acest articol să fie considerat „de nul și de nul efect” față de art. 956 c. com. care prevede că prescripțiunea acțiunilor intentate în contra căraușului are loc prin trecere de *șase luni*. Motivul invocat era că „ordinea publică și interesul general” ar fi în joc! (M. A. Dumitrescu, Codul de comerț, adnotat, vol. III, art. 956, Nr. 10526, 10528, 10529, etc. pag. 815 și urm.).

De data aceasta. Onor. Administrație încearcă să obție ca să se declare „de nule și de nul efect” *dispozițiunea par. 49, alin. 4 din regulament*, relativă la restituirea taxelor nelegal percepute. Aceasta pe motivul că ar fi o contradicție flagrantă între acea dispozițiune și cele cuprinse în art. 440, 441, cod. com.

S'a susținut de către Onor. Administrație C. F. R. că dispozițiunea art. 440 cod. com. prevede în mod categoric că plata transportului și primirea fără rezervă a lucrurilor transportate sting orice acțiune în contra căraușului, că această dispoziție fiind generală și nefăcând nici o distincție, se urmează a se aplica și în privința restituirei taxelor de transport ce se pre-

tind a fi încasate fără drept. Dispozițiunea par. 49, alin. 4 din regulamentul C. F. R. trebuie neținută în seamă, pentru că art. 441 cod. com. le declară nule și de nul efect, ca fiind contrarii art. 440 cod. com.

Să vedem ce prevăd textele mai sus arătate? Art. 440 cod. com. prevede că plata portului și primirea *fără rezervă* a lucrurilor transportate, chiar când plata portului ar fi fost făcută înainte, sting orice acțiune contra căraușului. Cu toate acestea acțiunea contra căraușului pentru pierderea parțială sau stricăciunea ce nu se putea cunoaște în momentul predării, subsistă și după plata portului și primirea lucrurilor transportate, dacă se dovedește că *pierderea* sau *stricăciunea* a avut loc între darea lucrului în primirea căraușului și predarea făcută de acesta, cu condițiune însă ca cererea pentru verificare să fie făcută îndată după ce se va fi descoperit paguba și nu mai târziu decât cinci zile după primirea lucrurilor de către destinatar.

Art. 441 cod. com. consideră de nule și nul efect stipulațiunii care ar *exclude* sau ar *mărgini* în transporturile pe C. F., *obligațiunile* și *răspunderile* stabilite prin art. 417, 418, 419, 425, 427, 428, 429, 432, 433, 436 și 440 cod. com., chiar dacă ar fi fost permise prin regulamente generale sau particulare, afară numai de cazul când prin tarife speciale s'ar stabili că prețul transportului să fie mai mic decât acela cuprins în tarifele ordinare.

Să vedem acum cum s'au regulamentat de către Onor. Administrație C. F. R. aceste dispozițiuni?

În regulamentul din 1920:

Prin par. 79 din regulament, se prevede la alin. 1 că prin achitarea taxelor de transport și a celorlalte cheltueli care încarcă mărfurile și prin primirea lor, se sting toate pretențiunile cari isvorăsc din contractul de transport contra C. F. În alin. 2 al aceluiaș paragraf se arată excepțiunile. Dintre aceste excepțiuni, reținem pe cea următoare:

Nr. 4: Cereri de despăgubiri pentru vătămări care nu sunt aparente pe dinafară și a cărui existență s'a constatat după luarea în primire a mărfii, însă numai sub condițiunile următoare:

a) Cererea de constatare trebuie să se adreseze Căii Ferate sau Tribunalului competent conform par. 62, imediat după descoperirea vătămării, cel mai târziu până în 7 zile dela luarea în primire a mărfii.

În alin. 3 al aceluiaș paragraf, se prevede că: după primirea mărfii și achitarea taxei de transport, destinatarul poate refuza marfa până când se va face constatările de existență pagubei, iar rezervele relative la primirea mărfii trebuiesc făcute cu consimțământul C. F.

Nr. 2 din *dispozițiunile adiționale* de sub acelaș paragraf 79 prevede că: la ridicarea chiar al unui transport sosit necomplet, *trebuie să se plătească toate taxele* prevăzute în scrisoarea de trăsură „fără prejudi-

ciul reclamațiunii predătorului, stabilite de regulament.

Paragraful 49 alin. 4 din regulament arată că dispozițiunea par. 79 alin. 1 nu se aplică în caz de greșită aplicare a tarifului sau de eroare la calcularea taxelor. În aceste cazuri partea primește restituirea din Oficiu sau trebuie maximum într'un an să-și obție drepturile prin reclamare pe cale administrativă sau judecătorească.

În noul regulament din 1929, dispozițiunile sunt mult mai clare. Într'adevăr iată ce se spune prin art. 86, Nr. 1 :

„Primirea mărfii stinge orice acțiune contra C. F. provenind din contractul de transport”.

De data aceasta nu se mai pomenește de „Plata portului și primirea fără rezervă a lucrurilor transportate” etc. ca în art. 440 c. com. și nici „Prin achitarea taxelor de transport și a celorlalte cheltuieli, cari încarcă mărfurile și prin primirea lor se sting toate pretențiunile cari isvorăsc din contractul de transport contra Căilor Ferate” așa cum se zice în par. 79, Nr. 1 din regulamentul din 1920. Între excepțiunile art. 86 din noul regulament se prevede că totuși acțiunea contra căraușului nu se stinge când :

No. 5: „Când acțiunea are de obiect restituirea sumelor plătite sau plata rambursurilor prevăzute la art. 64”.

* * *

Oare toate aceste dispozițiuni regulamentare sunt ele în contradicție cu dispozițiunile art. 433 și 440 cod. com.? Pot fi oare înlăturate acele dispozițiuni ca neavând nici o aplicare fiindcă ar fi nule și de nul efect pe baza art. 441 cod. com.? Nu.

Iată cum justifică Ministrul Italian G. Zanardelli, în raportul prezentat Regelui Italiei pentru aprobarea textului definitiv introducerea art. 416 cod. com. italian corespunzător art. 441 cod. com. rom.

„Monopolul pe care drumurile de fier, cărora nu li se poate face concurență cu alte vehicule, îl exercită de fapt, are de consecință că condițiunile scrise în regulamentele lor, departe de a fi efectul acordului voinților celor două părți, sunt din contra dicate numai de una din ele, iar cealaltă parte trebuie să le primească fără discuțiune și fără adevăratul ei consimțământ. Pentru acest motiv dispăre și încetează de a fi aplicabil acestei materii, preceptul juridic, după care contractul, lege pentru părți, prevalează asupra legii” (1).

Prin urmare art. 440 și 441 cod. com. prin dispozițiunile lor apără pe cei cari contractează cu administrațiile de cale ferată prin aceea că nu permite ace-

tora ca să excludă sau să-și mărginească obligațiunile și răspunderile pe care legea le ia în favoarea părții care recurge la oficiul lor. De aci rezultă fără replică posibilă, că orice alte convențiuni care ar garantă mai sigur pe expeditor și destinatar, sunt permise atât prin regulamentele generale, precum și prin cele particulare cu o singură condițiune și anume, aceea că acele convențiuni să aibă caracter general, adică să fie aplicabile tuturoră fără excepție și fără favoruri (art. 55 din regulamentul C. F. R. 1929).

Pentru regulamentarea transporturilor feroviare, legiuitorul a fost nevoit să elaboreze o serie de legi, regulamente și dispozițiuni care se aplică în mod strict în raporturile dintre părți. Expeditorul sau destinatarul nu poate discuta acele condițiuni, ele îi sunt impuse în mod obligator. Aceasta cu deosebire de ceea ce se întâmplă în contractele de transport obișnuite, unde condițiunile se stabilesc după ce au fost liber discutate și etabiliate de către părți (2).

Complexitatea condițiunilor oferite de Administrația C. F. R. pentru executarea transporturilor încredințate ei, se numește tarifi (3).

Tarifele sunt adevărate convențiuni. Jurisprudența franceză le recunoaște forța legală, iar Curtea de Casație franceză căsează hotărârile instanțelor de fond în caz de violarea unui tarif oarecare. Interesul general cere doar ca tarifele să fie uniform interpretate de toate instanțele judecătorești ale țării, altfel lupta industrială nu s'ar exercită în condițiuni egale între toți acei care iau parte la dânsa (4).

În limbajul obișnuit, tarifele și taxele se confundă, dar în realitate taxele fac parte din tarife, care după cum am arătat mai sus, au un înțeles mai larg.

Tarifele se alcătuiesc după anumite norme, principii și reguli generale. Ele se fixează de autoritatea care le clasifică după mai multe criterii și anume :

1. După obiectul tarifului: tarife de persoane, mărfuri, bagaje, animale, etc.
2. După viteza transporturilor;
3. După întinderea zonei de aplicare: tarife interioare, directe, vecinale, internaționale, etc.;
4. După scopul transporturilor: tarife de import, export, transit, etc.;
5. După modul de alcătuire, tarifele se clasifică în: tarife de stațiuni, de intersecțiuni, de distanțe, etc. (5).

Taxele prevăzute de tarife, trebuie să corespundă unor anumite condițiuni indicate de interesele economice legate de instituția transporturilor și altor elemente foarte însemnate, atât de luminos arătate, în cursul d-lui Profesor Victor Slăvescu.

2) E. Cristoforeanu, Despre Contractul de transport, p. II, pag. 9 No. 128 și 16 No. 130.

3) Thaller, Droit commercial ed. III, p. 577, No. 1159, Nr. 1160.

4) Thaller, Idem ed. III, p. 578, No. 1160 și nota.

5) Victor Slăvescu, Curs de transporturi, pag. 278 și urm.

1) Grigore V. Maniu, Drept Comercial, vol. II pag. 174, anul 1895.

În art. 7 din actualul regulament C. F. R. se arată că taxele de transport se vor calcula conform tarifulor în vigoare, publicate în mod obligator. Aceste tarife trebuie să conțină toate indicațiunile necesare pentru calculul costului de transport și al taxelor accesorii.

Tarifele trebuie să arate condițiunile speciale aplicabile unor anumite transporturi, iar intrarea lor în vigoare începe dela data indicată prin publicațiunile ce se fac prin *Monitorul Oficia*.

În caz de urcarea acestor tarife sau alte îngreunări ale condițiunilor de transport, prevăzute în tarife, publicarea trebuie să precedeze cu 30 zile data fixată pentru punerea lor în vigoare.

Conform vechiului regulament de transport, publicarea trebuia făcută cu șase săptămâni înainte.

Aplicarea tarifelor dă loc la greșeli. Toate administrațiunile feroviere din toate țările o știu. De aceea atât în regulamentele traficului intern, precum și în convențiunile internaționale, există dispozițiuni care prevăd repararea erorilor în aplicarea tarifelor față de cei pentru care s'au efectuat transporturi internaționale, precum și dispoziția care reglementează recursurile reciproce între diversele Căi Ferate participante la un transport.

Aplicarea neexactă a tarifului, greșeli în calcularea taxelor de transport și a diferitelor taxe accesorii, reprezintă pentru anumite întreprinderi diferențe de sutimi de mii de lei sau chiar de milioane anual.

Greșelile au loc pentru că funcționarii cari au menirea să facă taxările, nu pot fi altceva decât oameni. Ei nu pot ști imediat care anume tarif trebuie aplicat și atunci e foarte firesc ca ei să aplice tariful cel mai ridicat, găsind că e mai natural ca administrația să aibă ea de restituit celor interesați, decât ei funcționarii, să împlinescă lipsurile până când sumele plătite în minus vor fi restituite de cei cari au plătit mai puțin decât trebuia.

Și atunci în loc ca în transporturile feroviere să se aplice dispoziția art. 433, alin. 2 cod. com., s'a găsit nimerit să se reglementeze ca cei interesați să achite toate sumele ce sunt arătate în scrisoarea de trăsură, în momentul primirii mărfii, cu dreptul de a li se restitui *din oficiu* ce au plătit mai mult și în orice caz să aibă dreptul să-și formuleze *pe cale administrativă* sau *juducătorească*, cererile de restituire, în termen de *un an*.

S'a mai rezervat și dreptul Administrației să reclame sumele ce i s'au plătit mai puțin.

Oare prin aceste dispozițiuni se îngreuiază situațiunea celor interesați în raporturile lor cu Administrațiunile feroviere? Nu! Ci din contra!

* * *

Dar să zicem că Onor. Administrație a C. F. a găsit că este mai nimerit ca în calitatea ei de monopolizatoare a transportului să desființeze aceste dispoziți-

uni și să adopte în raporturile ei cu ceilalți numai dreptul comun. Care era datoria ei? Să dea cea mai largă publicitate acestor modificări pe cale legală, adică să modifice regulamentul. Ce face Onor. Administrație? Ea continuă de câte ori îi convine, să ceară aplicarea riguroasă a dispozițiunilor par. 49 alin. 4 din regulament.

În adevăr, prin *Decizia Nr. 279 din 18 Februarie 1930*, Onor. Administrație obține casarea unei sentințe a Tribunalului Bacău secția II Nr. 12 din 1928, prin care se admisesse o acțiune în daune a destinatarului unui vagon de cherestea, care refuzase primirea aceluși vagon, pe motivul că stația de destinație îi pretinsese o sumă la care nu avea dreptul, în baza contractului de transport. Iată acum considerentul pe baza căruia a fost casată acea sentință:

„Considerând însă, că chiar dacă taxele pretinse de recurentă n'au fost legal justificate, intimatul nu putea să refuze plata lor, dacă într'adevăr voia ca să-și salveze marfa scoasă în vânzare la licitație, fiindcă pentru toate sumele încasate în plus sau nereglementar percepute, el avea deschisă *calea ordinară* de atac pentru *restituirea acestor sume*” (6).

Vrasăzică, plata taxelor încasate în plus sau chiar nereglementar percepute nu poate fi refuzată, pentru că există *calea ordinară* de atac pentru obținerea restituirii acelor sume, adică tocmai ce se prevede prin par. 49, alin. 4 din regulamentul din 1920 și art. 86 din regulamentul nou.

* * *

Dar nu numai atât! Onor. Direcția exploataării, Serviciul C/M publică în *Foaia oficială C. F. R.* Nr. 488 din 19 Aprilie 1930, Circulara Nr. 71.717 din 7 Aprilie 1930, prin care aduce la cunoștința Inspectorilor de mișcare 1—14 și stațiilor autorizate a face restituiri, cum trebuie să se socotească termenul de prescriere al unei reclamațiuni pentru restituiri de suprataxe. Ca motivare pentru darea acelei circulări se arată că Serviciul s'a convins, cu ocazia inspecțiilor, că unele din organele autorizate nu știu sau nu au înțeles cum trebuie socotit termenul de un an, după care orice reclamație de restituire este prescrisă.

Pentru a nu mai da ocazie la împliniri în sarcina personalului, autorii circulării exemplifică diferitele cazuri cari s'ar putea întâmpla, arătându-se că termenul de *un an* (când e vorba de suprataxe) începe a curge din ziua achitării taxelor de transport, adică din ziua care reese din stampila cu tipe a Stației care are cuvântul ACHITAT.

Ce era mai natural că dacă din ziua de 2 Octombrie 1929, articolul din regulamentul C. F. R. relativ la rectificarea și restituirea de tarife este nul și de nul efect față de art. 440 cod. com., să se atragă atenția, dacă nu publicului care să zicem că nu merită acea-

6) Inalta Curte de Casație, s. III, 279 din 950, publicată în *Rev. Soc. și a Dreptului comercial*, No. 7 din 1 Iulie 1930, pag. 538.

stă considerație, cel puțin „organelor autorizate ale C. F. R.” că dreptul de a cere restituirea de suprataxare este din ziua achitării taxelor de transport, numai sub condițiunea dacă reclamantul în momentul plății a făcut rezerve și dacă pe lângă cuvântul *Achitat* se va mai găsi stampila cu cuvintele *plătit cu rezervă*, sau expresiuni similare?

Nu s'a făcut aceasta, deoarece Onor. Administrație știe că taxele oricât de nereglementar s'ar percepe, trebuiesc achitate de cei interesați „fără prejudiciul părții de a-și valorifica drepturile pe calea dreptului comun”.

De aceea închei exprimându-mi adâncă convingere că în interesul tuturor este să se statornicească principial că drepturile legitime, n'au nevoie să fie supuse judecății, atunci când sunt atât de bine stabilite și garantate prin regulamentele existente de către autoritatea superioară, monopolizatoarea transportului.

CONST. WORTMAN,
Avocat.

DISPOZIȚIUNI

de introdus în legea de organizarea judecătorească cu privire la funcționarii judecătorești

I

Să se înlăture denumirea actuală de „Ajutor de Grefier” la Curți și Tribunale, și înlocuirea ei cu aceia generică de „Grefier”, precum și denumirea de „Secretar” și „Ajutor de Secretar” dela Parchete și dela Corpurile de Portărei.

În adevăr, la 1884, data primei organizări judecătorești, și mulți ani în urmă, numărul afacerilor de judecată fiind foarte restrâns, grefierul titular avea posibilitatea să ia parte la toate ședințele, rămânând ca ajutorii de grefier să se ocupe cu lucrările de cancelarie, și, numai lipsa grefierului, să-l înlocuiască la ședință, așa cum prevedea atât legea din Decembrie 1864 cât și legile posterioare. Cu timpul însă, procesele înmulțindu-se, din ce în ce, materialmente nu era cu putință ca ședințele să se ia numai de grefier, și, de aceea, s'a simțit necesitatea să alterneze cu ajutorii, în cât în prezent, participarea grefierului titular la ședințe e mărginită la cel mult o ședință pe săptămână, și, în cele mai multe cazuri, activitatea lui fiind absorbită în întregime de lucrări speciale și de administrație, ședințele se iau numai de ajutorii.

În al doilea rând, prin „Ajutor” se înțelege acel funcționar ce este chemat să facă, zilnic și în tot momentul, sub supravegherea și pe răspunderea șefului al cărui ajutor este socotit, lucrări date în atribuțiunile acestuia. Or, „Ajutorul de Grefier” nu face nimic din ceia ce caracterizează în general pe „Ajutor”, deoarece într'o grefă de Curte și Tribunal, lucrarea de căpetenie fiind participarea grefierului la ședințe și redactarea hotărârilor și jurnalelor de ședință, aceste lucrări nu le poate efectua decât el însuși, ajutorii rămânând, la rândul lor, să redacteze și să alcătuiască hotărârile și jurnalele ședințelor la cari au luat ei

parte, sub supravegherea — și unul și alții — Grefieri și Ajutori — a magistraților, și răspunzând, fiecare personal, de modul și timpul în care sunt executate.

Așa fiind, denumirea de „Ajutor de Grefier” este cu totul improprie și ca atare urmează a fi înlocuită prin aceia de „Grefier”, așa precum este consacrat deja prin practica și cerințele serviciului, ca și prin uzul și limbajul curent, întrebuințat de magistrați, de avocați și de justițiabili.

* * *

Parchetele Curților și Tribunalele, ca și Cancelaria Portăreilor, făcând parte din ansamblul acestor instanțe, și Grefele lor conducându-se după aceleași norme ca și grefele Curților și Tribunalele, iar funcționarilor cerându-li-se aceleași condițiuni de admisibilitate, este logic să poarte aceiași denumire. De aceea denumirea actuală de „Secretar” și „Ajutor de Secretar” să fie înlocuită cu aceia de „Grefier”.

II

Să se adopteze, în mod larg și pentru toți funcționarii judecătorești, principiul avansării pe loc, principiu înscris în art. 41 din Statutul funcționarilor publici, și admis numai în parte prin legea actuală de organizare judecătorească.

Aceasta ar avea de efect să atragă în serviciul Grefelor instanțelor noastre judecătorești, elemente cât mai bine pregătite, atât din punctul de vedere al cunoștințelor profesionale, cât și din punctul de vedere educativ și moral.

S'ar evita, în același timp, dese schimbări ce se produc prin tendința firească a grefierilor de judecatorie de a trece la Tribunal și a grefierilor de Tribunal de a trece la Curtea de Apel, pe când interesul serviciului ar cere o cât mai multă permanentizare, mai ales a grefierului, factor de căpetenie într'o grefă, chiar în grefa unei judecătorești de ocol, avându-se în vedere că competența acestor instanțe a fost mult mărită în timpul din urmă.

Aceiași ideie și interese a călăuzit pe legiuitor și atunci când a prevăzut pentru judecătorul de ocol, pentru judecătorul de instrucție și procurorul de Tribunal ca și pentru Magistrații asistenți dela Casație, avansarea pe loc până la gradul de Consilier de Curte de Apel, deși judecătorul de ocol conduce de fapt cea mai inferioară instanță în ierarhia judecătorească; și tot așa și pentru toți funcționarii grefelor și Arhivelor Inaltei Curți de Casație, începându-se cu ultimul impiegal, este prevăzut dreptul la înaintare pe loc, (art. 65 legea Curții de Casație).

Așa dar extinderea avansării pe loc și la întreg Corpul funcționarilor judecătorești de pe lângă Curțile de Apel cu Parchetele lor, de pe lângă Tribunale cu Parchetele lor, și de pe lângă judecătoriile de ocol, ar fi justificată și chiar imperios necesară bunului mers al serviciului.

Admițându-se aceste desiderente, ar urma ca viitoarea lege să prevadă următoarele dispozițiuni:

a) Grefele Curților și Tribunalele și ale Parchetelor lor, precum și Grefele Judecătoriilor de ocol și Sedriile Orfanale, se compun din mai mulți grefieri și impiegați, după trebuințele serviciului, cari să în-deplinească funcțiunile de grefieri, de arhivari, regis-

tratori sau copist, potrivit legii și atribuțiilor ce li se vor desemna de șeful secției sau instanței pe lângă care sunt numiți.

Cel mai vechi în grad dintre grefieri este capul cancelariei și are dreptul de control și de priveghere asupra celorlalți grefieri, și impiegaților grefei.

În cazuri bine motivate de necesitățile serviciului, după propunerea Șefului secției sau instanței și cu avizul favorabil al Comisiunii de propuneri și înaintări respective, această funcțiune poate fi încredințată și grefierului imediat următor în grad.

b) Grefierii dela Curțile de apel, Tribunale și Parchetele lor, dela judecătorii și sedriile Orfanale, vor fi în general de 6 clase, iar impiegații de 3 clase.

c) Pentru a fi numit impiecat la orice instanță judecătorească la sedriile orfanale și orice alt serviciu auxiliar dependent de autoritățile judecătorești, se cere:

1) a avea vârsta de 18 ani împliniți;

2) a avea cel puțin cursul secundar inferior, sau altă școală similară;

3) Să fi trecut examenul de intrare cerut pentru funcționarii de grefă.

Ei vor funcționa ca stagiați timp de 1 an.

Înaintarea la clasa II și I se va face după un stagiul de 1 an în fiecare clasă și după recomandarea specială a șefului secției sau instanței respective.

Impiegații clasa I, după un stagiul de 3 ani, vor putea fi avansați după aceeași recomandare, grefieri clasa 6; după 2 ani grefieri clasa 5 și după alți 2 ani grefieri clasa 4.

d) Pentru a fi numit grefier clasa 3, la orice instanță judecătorească, este necesar:

1) A avea diploma de licențiat sau doctor în drept;

În lipsă de aceste titluri, a fi servit cel puțin 3 ani ca grefier clasa 4;

2) Să fi trecut cu succes examenul de admitere prevăzut de lege pentru acest post.

Înaintările în clasele următoare: 2 și 1, se va face după un stagiul de 2 ani, în fiecare clasă, și după recomandarea specială a șefului secției sau instanței respective.

Actualii grefieri și ajutorii de Grefieri, vor fi încadrați:

1) *Grefieri clasa 6-a:* actualii ajutorii de grefieri de tribunal clasa III, titulari, sau avansați pe loc; secretarii de Parchete de Tribunal clasa III, și toți grefierii de judecătorie și secretarii de portărei, de orice clasă; ajutorii de secretari de parchet de tribunal, de asemenea de orice clasă;

2) *Grefieri clasa 5-a:* actualii ajutorii de grefier de Tribunal clasa I și II, titulari sau avansați pe loc; și secretarii de parchete de Tribunal clasa II.

3) *Grefieri clasa 4-a:* actualii grefieri de tribunal clasa III, titulari sau avansați pe loc, ajutorii de grefieri de Curte de Apel clasa III, ajutorii de secretari clasa III ai Parchetelor Curților de Apel.

4) *Grefieri clasa 3-a:* actualii grefieri de tribunal clasa I și II, titulari sau avansați pe loc; actualii ajutorii de grefier de Curte de Apel clasa I și II; actualii Secretarii de Parchete de Tribunal clasa I și actualii ajutorii de secretari clasa I și II ai Parchetelor Curților de Apel;

5) *Grefieri clasa 2-a:* actualii grefieri clasa III de Curte de Apel, titulari sau avansați pe loc și actualii Secretarii clasa III ai Parchetelor Curților de Apel;

6) *Grefieri clasa 1-a:* actualii grefieri clasa I și II de

Curte de Apel, titulari sau avansați pe loc, și actualii Secretarii clasa I și II ai Parchetelor Curților de Apel.

După avizul conform al Comisiunii de recomandări de pe lângă Curtea de Apel respectivă, Grefierii clasa I, vor putea dobândi titlul de prim grefier, și vor fi asimilați în grad și salariu cu judecătorii de tribunale și judecătorii; iar după un stagiul de 5 ani în acest grad, cu prezidenții de tribunal.

Pentru grefierii titrați, și având trecut examenul pentru judecător, timpul servit ca grefier va fi socotit ca stagiul în magistratură și va fi ținut în socoteală pentru trecerea și avansarea lor efectivă în corpul magistraților.

III

După art. 59 și 60 din Statutul Funcționarilor Publici, comisiunile de disciplină sunt compuse, atât pentru judecarea funcționarilor din Administrațiunile Centrale cât și pentru judecarea funcționarilor județeni, comunali și ai celorlalte autorități cu caracter local, dintr'un magistrat și din 2 funcționari superiori administrativi.

Principiul este ca funcționarul învinuit să fie judecat, pe cât posibil, de colegi, cari să-l cunoască și să poată aprecia și împrejurările în care s'a comis fapta de care este învinuit; de aceia s'a căutat a se da comisiunilor disciplinare o astfel de alcătuire.

Tot așa și în privința magistraților, Comisiunile sunt formate, potrivit art. 197, din magistrați, deci din membrii cari fac parte din acelaș ordin din care face parte și învinuitul.

Numai când este vorba de judecarea funcționarilor judecătorești, în Comisiunea de judecată nu intră nici un membru din corpul din care face parte învinuitul (a se vedea art. 277 din legea de organizare judecătorească) *ci numai magistrați*.

Magistrații făcând parte din ordinul judecătoresc, pe când ceilalți funcționari din serviciul instanțelor judecătorești formează așa zisul Corp al funcționarilor judecătorești, rezultă că așa cum sunt alcătuite de lege comisiunile disciplinare cu privire la aceștia din urmă — *numai din magistrați* — se contravine principiul de bază stabilit de Statutul General al funcționarilor publici prin art. 59 și 60 de mai sus.

Ar urma, dar, ca între modificările de adus legii de organizare judecătorească să fie și aceia cu privire la alcătuirea zisei comisiuni, prevăzându-se ca în comisiunea disciplinară pentru judecarea funcționarilor judecătorești, să intre doi Primi Grefieri sau Grefieri, titulari, prezidată de Primul Președinte sau Președintele Tribunalului ori Curții de Apel respectivă; iar hotărârile, în caz când pedeapsa aplicată va fi suspendarea pe timp limitat, punerea în disponibilitate sau destituirea, să poată fi atacată cu apel la comisiunea disciplinară de pe lângă Curtea de Apel, prevăzută de art. 201 din actuala lege.

Primii-Grefieri, potrivit art. 627 din actuala lege, fiind asimilați în grad și salariu cu judecătorii de Tribunale și judecătorii, Comisiunea de judecată să fie cea prevăzută de art. 201 din legea pentru judecarea magistraților cu care sunt asimilați, (judecători de tribunale și judecătorii) și cu drept de apel la comisiunea de pe lângă Înalta Curte de Casație, conform art. 200.

Pedeapsa punerii în disponibilitate și destituirea a-

vând de rezultat îndepărtarea funcționarului pentru todeauna din cariera sa, sunt destul de grave, astfel că prin acordarea dreptului de apel nu s'ar face decât să i se garanteze stabilitatea, și să fie pus la adăpost împotriva erorilor ce s'ar putea săvârși de comisiunea primei instanțe.

F. CHIOVEANU

Prim-Grefier Trib. Ilfov, fost grefier de Curte

* * *

Am dat loc cu plăcere articolului de mai sus, care este în totul în vederile noastre, și rugăm pe d-l Iunian, Ministru al justiției să binevoiască a reflecta cu ocazia reformei ce va avea să facă, pentru satisfacerea dreptelor cereri ale grefierilor în general.

CURIERUL JUDICIAR

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI SECȚIA III.

Audiența dela 8 Februarie 1929

Președenția d-lui C. PROTOPODESCU, consilier

Ion Agarici cu Min. Lucr. Publice

Deciziunea civilă No. 58

Contencios administrativ. Funcționar administrativ nestabil. Destituire în 1922. Acțiune în contencios în 1928. Tardivitate. Conducător în corpul tehnic. Punere în disponibilitate. Nereprimire în acest corp după trecerea celor doi ani. Nestabilitate.

Destituirea nefiind în fapt decât o pierdere a funcțiunii, absolut identică cu înlocuirea, cu singura deosebire că consecințele ce o urmează sunt mai grave ca în caz de simpla înlocuire, ea intră în dispozițiile articolului 4 din legea contenciosului administrativ și ca atare acțiunea în contencios contra unui decret de destituire trebuie intentată în termenul de 30 de zile prevăzut de acel text de lege.

Funcțiunile obținute de un conducător în disponibilitate din corpul tehnic având un caracter administrativ și provizoriu, el nu se poate prevala pentru timpul de doi ani ce a urmat decretului de punere în disponibilitate de avantajele de stabilitate și de necesitatea îndeplinirii formelor speciale cerute de legea corpului tehnic pentru judecarea celor ce fac parte din cadrele acestui corp, asemenea avantaje nemai existând pentru cei ce ieșiseră pentru doi ani din acele cadre.

Curtea,

Asupra acțiunii intentate conform legii contenciosului administrativ de către Ion Agarici contra pârâtului Ministerul Lucrărilor Publice prin care cere reintegrarea sa în drepturile de funcționar public din corpul tehnic de la data de 15 August 1921, precum și anularea decretului No. 5375 din 23 Decembrie 1921, publicat în Monitorul Oficial din 4 Ianuarie 1922, prin care a fost destituit din postul de șef de sector clasa I la direcția refacerii regiunilor dăunate de războiu.

Având în vedere actele de la dosar, susținerile și concluziunile orale și scrise ale părților.

Considerând că din toate acestea rezultă că în fapt lucrurile au urmat astfel: Reclamantul Ion Agarici funcționar din 1897 ca conducător la Ministerul lucrărilor publice până la 1 Ianuarie 1921, când, prin decretul No. 158, publicat în monitorul oficial la 2 Februarie 1921, a fost pus în disponibilitate și angajat la Direcția refacerii la data de 15 Aprilie 1921

tate, cu începere dela 1 Ianuarie 1921. Ulterior, reclamant și când subsecretariatul refacerii se desființează și serviciile sale trec la Ministerul de lucrări publice și Ion Agarici trece ca șef de secție la serviciul construcțiilor de războiu. Reclamantul rămâne în funcțiunea aceasta când, prin decretul No. 5375 din 23 Decembrie 1921, publicat în Monitorul Oficial din 4 Ianuarie 1922, este destituit cu această particularitate că destituirea se face pe ziua de 15 August 1921. Agarici se judecă în urmă în acțiunea penală intentată concomitent cu decretul de destituire, e achitat în 1926 de orice penalitate, iar la 28 Ianuarie 1928 intentă prezenta acțiune, conform legii contenciosului administrativ, urmată de un supliment introdus la 12 Ianuarie 1929.

Considerând că Ministerul lucrărilor publice opune în primul rând un incident de tardivitate susținând că, de oarece decretul de destituire e dat la 4 Ianuarie 1922 și acțiunea în contencios e introdusă abia acum în 1928, reclamantul, în loc să intente acțiunea în termen de 30 zile, cum dispune art. 4 al legii contenciosului, a lăsat să treacă câțiva ani la mijloc așa că acțiunea sa e cu totul tardivă.

Considerând că la acest fine de neprimire ridicat, reclamantul obiectează că art. 4 menționat se referă la cazurile de înlocuire, mutare și punere în retragere, nu la acel de destituire cum e în speță și că deci nu intră astfel în dispozițiile unui text ce cuprinzând o decădere, cată a fi socotit de strictă interpretare.

Că, acest mod de apărare al reclamantului nu e întemeiat, de oarece destituirea nu e de fapt decât o înlocuire, o pierdere a funcțiunii, absolut identică, cu singura deosebire a consecințelor mai grave ce o urmează. Că, dacă simpla înlocuire e de natură să atragă serioasa atenție a funcționarului înlocuit și să-l facă să-și valorifice de îndată drepturile ce le crede lezate, acelaș efect trebuie, evident, să-l aibă și destituirea.

Că, cu atât mai evident e aceasta cu cât din notificarea No. 443 din 923, adresată de Agarici Ministerului, se vede lămurit că luase personal cunoștința de destituire.

Că nu se poate susține că reclamantul nu putea de fapt să intente acțiune mai înainte de oarece fiind destituit pentru însușire de bani și falș și fiind acțiune publică introdusă trebuia să aștepte soluționarea acțiunii publice, de oarece din cuprinsul decretului de destituire se poate vedea că această pedeapsă a fost pronunțată nu numai pentru faptele penale încriminate ci și pentru alte fapte în legătură cu felul în care reclamantul își îndeplinea îndatoririle profesionale, ca: rea voință, nepăsare și neglijență (raportul către Rege, No. 22065 din 921) cari nu urmau să fie lămurite de sentința penală pronunțată.

Că, deci, Curtea găsinde întemeiat incidentul ridicat cată a-l admite și a respinge ca tardivă acțiunea de fafă.

Considerând că, în afară de aceasta, nici în fond acțiunea reclamantului nu e mai întemeiată.

Considerând că Ministerul lucrărilor publice cere respingerea acțiunii reclamantului pentru considerația că Agarici fiind pus în disponibilitate în Februarie 1921 nu putea fi reprimat în serviciu decât cel puțin după 2 ani, că încetase să facă parte din corpul tehnic prin această punere în disponibilitate și că funcțiunea primită în urmă la subsecretariatul refacerii și Ministerul de Comunicații nu poate renaște drepturile ce pierduse, așa că nu poate fi socotită decât ca o funcție administrativă ce nu menține prerogativele anterioare ale funcționarilor stabili și cari dispensează de formele și garanțiile cerute pentru pedepsirea acestora.

Considerând că prima chestiune ce trebuie elucidată e cea relativă la situația creată reclamantului prin punerea în disponibilitate prin decretul No. 158 din 2 Februarie 1921.

Că, potrivit art. 35 din legea de organizare a corpului tehnic, Inginerul — și prin analogia stabilită de art. 60 și conducătorul — prin aplicarea pedepsei punerii în disponibilitate,

iese din cadrele corpului tehnic și nu poate fi reprimat în aceste cadre decât după trecerea a doi ani de la pedeapsă.

Că, de oarece un text categoric stabilește formal un astfel de impediment, însărcinarea dobândită ulterior de reclamant la Ministerul refacerii și după desființarea acestuia în serviciul reconstrucțiunilor de războiu, nu poate fi socotită ca ocupațiune administrativă în afară de cadrele corpului tehnic în care cei doi ani de disponibilitate îl opră categoric să intre.

Că dacă decretul de numire în această ultimă funcțiune îl denumește pe reclamant încă conductor, aceasta e o chestie de redactare greșită a decretului de numire la refacerea regiunilor devastate de războiu și în nici un caz nu poate desființa efectul punerii în disponibilitate ce exclude pe cel pedepsit din cadre pe timp de doi ani.

Că, nu se poate deasemeni susține că termenul de doi ani al înlăturării din serviciu a celui pus în disponibilitate nu are rigoarea unui termen fatal, putând-se prea bine că administrația să reprimească pe funcționarul pedepsit în serviciu, înainte de expirarea acestui termen, de oarece dispozițiile art. 33 sunt precise, termenul e categoric și de nu ar fi astfel, nu ar mai rămâne caracterizată pedeapsa disponibilității, reducându-se la o alta, aceea a suspendării, iar pe de altă parte, nefăcându-se dovada cu nimic că Ministerul de lucrări publice ar fi revenit asupra pedepsii, restrângând timpul înlăturării din serviciu a reclamantului.

Că, deasemeni, nu se poate prevala reclamantul de dispozițiile regulamentului decretului-lege ce înființează subsecretariatul refacerii, de oarece acest regulament ce acordă întempestiv stabilitate funcționarilor desființatului subsecretariat putea complectă legea respectivă, relativ la organizarea serviciilor, dar nu putea nova dispozițiile ei, creind o stabilitate neprevăzută de decretul-lege. (Vezi dec. Cas. No. 674 din 921).

Că dat fiind deci că ultimele funcțiuni deținute de I. Agarici aveau un caracter administrativ și provizoriu, numitul nu se poate prevala pentru timpul de doi ani ce a urmat decretului de punere în disponibilitate, din 2 Februarie 1921, de avantajile de stabilitate și de necesitatea îndeplinirii formelor speciale cerute de legea corpului tehnic pentru judecarea celor ce fac parte din cadrele acestui corp.

Că deci, deși art. 32 cere judecarea vinovatului de o comisiune specială, această condiție nu poate fi cerută decât pentru cei ce mai fac parte din corpul tehnic, nu și pentru cei ce eșisera pentru doi ani — ca în speță — din cadrele corpului tehnic.

Că, în această situație destituirea pronunțată prin decretul No. 5375 din 921, publicat în Monitorul Oficial din 4 Ianuarie 1922, nu leză nici un drept câștigat și nici o dispoziție a legii.

Că, sentința de achitare din 1926, în procesul penal putea autoriza introducerea unei cereri de revizuire, — în cazul când abaterile profesionale constatate în 1921 nu ar fi fost suficiente pentru pedeapsa destituirii, iar nu o acțiune în contencios pe care nu o autoriză nici așa zisa retroactivitate a pronunțării destituirii pe ziua de 15 August 1921, făcută printr'un decret apărut în Ianuarie 1922, de oarece încă odată, situația precară în care se găsea Ion Agarici în urma punerii în disponibilitate și caracterul administrativ al ultimei sale funcțiuni, nu-i acordă nici un drept sau prerogativă.

Pentru aceste motive, redactate de d-l Consilier Alexandru Liciu, Curtea, respinge, etc.

C. Protopopescu, C. Cătuneanu, Al. Liciu.

Grefier, Im. Palloș.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. III-a.

Audiența dela 12 Martie 1930

Președenția d-lui A. BOGDAN, președinte

Ștefan Olcovschi cu Președenția Senatului

Deciziunea No. 141

Act administrativ de autoritate. Desființare de funcțiuni. Funcționar public. Stabilitate. Drepturi câștigate. Funcționarii serviciilor Senatului, Art. 44 și 40 din regulamentul pentru organizarea și funcționarea serviciilor Senatului din 25 Martie 1926.

1) *Faptul că funcționarii publici se bucură de stabilitate, nu ridică dreptul legiuitorului ca, după nevoile noi simțite și conform nouilor interese ale Statului, să organizeze serviciile publice așa cum găsește de cuviință, creind noi funcțiuni, dacă aceasta o găsește necesar, sau desființând din funcțiunile existente pe acelea pe care le găsește inutile.*

2) *Când legiuitorul găsește de cuviință să desființeze o funcțiune, dator este să se ocupe și de funcționarul ce ocupă acea funcțiune, dat fiind că prin faptul dobândirii stabilității, dreptul de a funcționa este intrat în patrimoniul său, în care caz legiuitorul poate să dispună utilizarea funcționarului într'o altă funcțiune, fie de un rang egal, fie de un rang inferior celei pe care o ocupase, după cum poate să dispună îndepărtarea sa fără ca ceva să se poată opune la aceasta, căci stabilitatea fiind opera legiuitorului și numai a lui, iar nu rezultatul vreunui acord de voințe între autoritatea publică și funcționar, legiuitorul care o conferă, tot el să o ridice.*

S'au ascultat d-nii avocați Anibal Teodorescu și C. Dimitriu din partea reclamantului și I. Gr. Periețeanu, Vasile Toncescu și R. Georoceanu din partea intimatelor.

Tribunalul,

Asupra acțiunii făcută, prin petițiunea înreg. la Nr. 11874 din 9 August 1929, de către Stean St. Olchovschi, cu domiciliul ales în București, Str. Spătarului No. 37, în contra Președintelui Senatului, cu domiciliul la Administrația Senatului, Palatul Universității, Bulevardul Academiei Nr. 7, prin care cere anularea ca ilegală a deciziunii cu Nr. 2653 din 929 a președintelui Senatului, prin care s'a dispus desființarea, între alte posturi și a aceluia de prim secretar în Cancelaria Biuroului și secretariatului general al Senatului pe ziua de 1 August 1929 și ca consecință încetarea pe acea zi a funcțiunii de prim secretar ce reclamantul ocupa în acea Cancelarie, dispunându-se reintegrarea sa în toate drepturile anterioare și acordându-i-se suma de 700.000 lei cu titlu de daune-interese morale și materiale.

Având în vedere caetele și lucrările din dosar, cum și concluziunile orale și scrise ale părților.

Având în vedere că reclamantul Stefa St. Olchovschi cere anularea deciziunii cu Nr. 2653 din 929 a Președintelui Senatului, ca fiind legală, pentru următoarele motive:

1) Nu s'a respectat de către Senat dispozițiunile art. 89 din regulamentul pentru organizarea și funcționarea serviciilor Senatului deoarece propunerea Biuroului Senatului pentru desființarea, ca inutile, a mai multor posturi din serviciile Senatului, între care și a aceluia ocupat de reclamant, a fost citită în trei ședințe fără să se respecte termenul de trei zile libere între fiecare ședință, ceea ce face ca votul Senatului să fie nul

și deci să fie nulă și deciziunea de îndepărtare sa din funcțiune, care se sprijină pe acest vot.

2) Nu s'a respectat de către Senat dispozițiunile art. 76 și 63 din regulamentul inferior al Senatului, deoarece propunerea Biuroului Senatului pentru desființarea ca inutile, a mai multor funcțiuni, între care și cea ocupată de reclamant, nu a fost trimisă de președintele Senatului în cercetarea comisiei competente, secțiunilor și comitetului delegaților, mai înainte de a fi fost votată de Senat, ceea ce face ca votul Senatului să fie nul și din acest punct de vedere.

3) Prin deciziunea Senatului de concedierea sa, se atinge dreptul său de stabilitate, de care se bucură pe baza art. 44 din regulamentul pentru organizarea și funcționarea serviciilor Senatului.

Având în vedere că în ce privește primele două motive, ele au fost găsite nefondate prin jurnalul cu Nr. 934 din 5 Februarie 1930 al acestei Curți, când, ivindu-se divergență în ce privește cel de al treilea motiv, acțiunea a fost dedusă în judecata acestui complet de divergență în ce privește acest al treilea motiv.

Având în vedere că prin acest al treilea motiv reclamantul susține că deciziunea Senatului de concedierea sa, ca o consecință a suprimării postului de prim secretar ce ocupă în Cancelaria Senatului, este ilegală, întrucât atinge dreptul său de stabilitate în funcțiune, drept câștigat de dânsul pe baza art. 44 din regulamentul pentru organizarea și funcționarea serviciilor Senatului din 25 Martie 1926.

Considerând că legiuitorul, în interesul organizării serviciilor publice, este cel în sarcina căruia cade crearea și desființarea de funcțiuni, cum și cel care determină condițiunile de numire, ca și drepturile și îndatoririle fiecărui funcționar.

Că prin faptul numirii unui funcționar într-o funcțiune publică, el aderă la condițiunile legii, obligat fiind să se supună tuturor îndatoririlor ei, bucurându-se în același timp de toate drepturile pe care legiuitorul, prin faptul numirii sale într-o funcțiune publică, i le conferă.

Că unul dintre principalele drepturi pe care legea, prin art. 7 din legea statutului funcționarilor publici, le recunoaște funcționarului numit, în condițiunile determinate de dânsul, într-o funcțiune publică, este stabilitatea.

Că în virtutea acestui drept ce-i este conferit de legiuitor, el nu poate fi pedepsit, transferat sau înlocuit, decât în condițiunile determinate de lege.

Considerând că, faptul că, funcționarii publici se bucură de stabilitate, nu ridică, însă, dreptul legiuitorului ca, după nevoile noui simțite și conform nouilor interese ale Statului, să organizeze serviciile publice așa cum găsește de cuviință, creind noui funcțiuni dacă aceasta o găsește necesar, sau desființând din funcțiunile existente pe acelea pe care le găsește inutile.

Că în cazul acesta din urmă, când legiuitorul găsește de cuviință să desființeze vreo funcțiune, dator este legiuitorul să se ocupe și de funcționarul ce ocupă acea funcțiune, dat fiindcă prin faptul dobândirii stabilității, dreptul de a funcționa este intrat în patrimoniul său.

Că, în cazul acesta, legiuitorul poate să dispună utilizarea funcționarului într-o altă funcțiune, fie de un rang egal, fie de un rang inferior celei pe care o ocupase, după cum poate să dispună îndepărtarea sa, fără ca ceva să se poată opune la aceasta, căci stabilitatea fiind opera legiuitorului și numai a lui, iar nu rezul-

tatul vreunui acord de voințe între autoritatea publică și funcționar, legiuitorul ordinar care o conferă, tot el poate să o ridice.

Că în cazul când legiuitorul găsește de cuviință ca, procedând la reorganizarea serviciilor publice, să desființeze unele funcțiuni ca inutile, nimic nu îl poate opri ca, în loc să ridice stabilitatea tuturor funcționarilor publici, pentru a se putea îndepărta cei ale căror funcțiuni au fost supimate, — ceea ce ar aduce o prea mare perturbare în administrațiile publice, născând neșiguranța și dând naștere la arbitrar, — să ridice stabilitatea numai a acestora odată cu desființarea funcțiilor pe care ei le ocupau, ceea ce este și mai prudent, căci perturbarea va fi mai mică și mai echitabil, căci va fi îndepărtat cel care ocupa funcțiunea desființată, iar nu un altul.

Că întrucât principiile acestea care privesc pe funcționarii publici ai întreg ramului administrativ, sunt aplicabile și funcționarilor Senatului, pe care art. 44 din regulamentul pentru organizarea și funcționarea serviciilor Senatului din 25 Martie 1926, — care e, potrivit art. 2 lit. c. din legea statutului funcționarilor publici, constituie statutul funcționarilor serviciilor Senatului, — îi declară stabili în funcțiunile pe care le ocupă, urmează să vedem ce a hotărât Senatul, în urma desființării mai multor funcțiuni, între care și a celeia în care era numit reclamantul, în ce privește soarta funcționarilor care ocupau acele funcțiuni.

Având în vedere că din actele oficiale dresate de Senat, aflate în dosarul cauzei, se constată că, membrii Biuroului Senatului, întrunindu-se în ziua de 10 Iulie 1929 sub președinția președintelui Senatului, pentru a examina organizarea actuală a serviciilor Senatului în raport cu necesitățile serviciului, precum și bugetul acestei instituțiuni și a face toate economiile posibile, atât la personal, cât și la paragraful materialului, în scopul de a corespunde situațiunei generale financiare a Statului care reclamă imperios economii cât mai multe, având în vedere că numărul funcționarilor Senatului a sporit considerabil în ultimii patru ani, astfel că a devenit prea mare pentru efectuarea lucrărilor în diferitele servicii, prin procesul-verbal încheiat la acea dată, au decis desființarea ca inutile a unui important număr de posturi din diferite servicii ale Senatului, între care și a unui post de prim secretar din Cancelaria Biuroului și secretariatului general, autorizându-l pe președintele Senatului, ca printr-o deciziune prezidențială, să hotărască cari sunt funcționarii scoși din funcțiune, prin desființarea posturilor și cari sunt funcționarii rămași în ființă.

Că, întrucât, potrivit art. 40 din regulamentul pentru organizarea și funcționarea serviciilor Senatului, desființarea funcțiilor inutile nu se putea face de președintele Senatului numai cu avizul conform al Biuroului, dar și cu aprobarea Senatului, dată printr-un vot care să exprime cel puțin două treimi din numărul senatorilor prezenți, procesul verbal a fost supus aprobării Senatului, pe care dobândind-o prin votul din ședința dela 27 Iulie 1929, președintele Senatului, în executarea delegațiunei care, prin faptul aprobării procesului verbal al Biuroului de către Senat, o deținea acum dela acesta, procedând, de acord cu întregul Biuro, a hotărât că „încetează de a mai funcționa mai departe în posturile ce ocupau până acum, prin desființarea acestor posturi, următorii funcționari”, între care era indicat și reclamantul, acordându-li-se acestora, conform încuviințării Senatului, retribuțiunea cu accesoriile pe două luni.

Că întrucât Senatul, odată cu desființarea unui număr de posturi socotite ca inutile, a hotărât și concedierea funcționarilor cari ocupau acele posturi și cum Senatul, care crease acele funcțiuni și conferise stabilitate funcționarilor ce le ocupaseră, era tot el în drept să le desființeze și să ridice funcționarilor dreptul de a mai funcționa în acele posturi, drept dobândit prin stabilitatea lor, pe care a înțeles să le-o ridice, deciziunea președintelui Senatului, prin care se aducea la îndeplinire această dispozițiune a Senatului, nu poate fi socotită ca un act abuziv de autoritate, ea fiind perfect legală, ca una ce se întemeiază pe o dispozițiune care intră în căderea Senatului să o ia.

Că și acest al treilea motiv invocat de reclamant în susținerea ilegalității deciziunii prezidențiale de concediere sa fiind neîntemeiat, acțiunea urmează să fie respinsă ca nefondată.

Pentru aceste motive redactate de d-l Consilier Ștefan P. Mihăileanu, respinge etc.

(ss) A. Bogdan, Ștefan P. Mihăileanu, S. Rădulescu.

OPINIUNE :

Asupra motivului acțiunii de contencios pornită de St. St. Olehovschi, rămas în divergență, subsemnații: Aurel I. Lerescu și Chiril Alimănescu, consilieri ai acestei Curți, suntem de părere că este întemeiat, pentru următoarele considerațiuni :

Din cuprinsul procesului-verbal, încheiat de membrii biuroului Senatului la 19 Iulie 1929, se vede că suprimarea de funcțiuni a fost făcută în vederea executării unui program de economii și pentru că în ultimii 4 ani a fost sporit, fără folos, numărul funcționarilor.

Având în vedere că acest drept e recunoscut de art. 40 din regulamentul interior al senatului Președintelui Senatului, după ce ia avizul, conform, al biuroului și cu aprobarea senatului; Cu toate acestea, întrucât reclamantul se bucură, pe baza art. 44 de stabilitate, nu putea fi revocat, prin suprimarea postului ce-l ocupa, de cât cu respectarea dreptului ce avea, în calitatea de funcționar stabil, ca alegerea celor inutili să se facă după o normă și nu în mod arbitrar;

Că deasemenea, deși e de principiu, că în fața interesului general dreptul individului dispare, totuși autoritatea, în executarea unei astfel de măsuri, trebuie să fie condusă numai de acest interes, la alegerea celor cari urmează să fie îndepărtați, căci altfel dreptul funcționarului va subsista, și pe baza lui va putea să ceară să fie reintegrat.

În speță, dreptul reclamantului de funcționar stabil cu o vechime de aproape 7 ani, a fost atins prin aceea că a fost suprimat din funcțiunea ce ocupa, când natural era ca cei mai noi, sau cei numiți în intervalul ultimilor 4 ani, să fie revocați mai întâi din funcțiunile ce ocupau.

Nu se poate susține, în mod serios, că reclamantul a fost îndepărtat din cauza suprimării funcțiunii ce ocupa, și că prin modificarea art. menționate din regulamentul senatului s'au suprimat funcțiunile găsite inutile, căci și în acest caz, dreptul numitului trebuia respectat fie prin trecerea sa în altă funcțiune, chiar inferioară, plătindu-i, însă, salariul ce îl avea, fie trecându-l în cadrul auxiliar sau de rezervă, așa cum dealtfel, s'a reglementat prin legile de: organizare ministerelor, organizarea poliției generale a statului etc.;

Având în vedere că Senatul nu putea să îndepărteze din serviciu pe reclamant, ca consecință a desființării postului ce ocupa, și pentru că-l oprea situația numitului de funcționar stabil, stabilitate ce a continuat să subsiste și după desființarea postului, atâta timp cât n'a fost desființată;

Aceasta reese din principiul recunoscut de legea statutului funcționarilor publici după care funcționarul stabil nu poate fi înlocuit, mutat sau pedepsit de cât numai în condițiunile prevăzute de acea lege, măsuri cari îi garantează stabilitatea

și pe care n'o poate pierde de cât numai pentru abateri și în cazul când legiuitorul, ar suspenda sau desființa stabilitatea;

Nu se poate susține, în mod juridic, că revocarea stabilității ar reeși, în mod implicit, din suprimarea postului, de oarece stabilitatea recunoscută prin legea menționată, nu putea fi ridicată de cât tot pe aceiași cale, altfel, acest drept subiectiv, ce face parte din patrimoniul funcționarului, ar deveni iluzoriu;

Astfel fiind, socotim că acest motiv este întemeiat și suntem dar de părere că acțiunea să fie admisă.

(ss) A. I. Lerescu, Ch. Alimănescu.

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI, S. V.

Audiența dela 4 Iunie, 1930

Președinția d-lui N. CIUREA președinte

G. Brânzeanu cu Ministerul de Finanțe și Regia Publică

Com. „Monitorul Oficial“

Deciziunea Civilă No. 83

Contencios administrativ. Acte administrative făcute cu călcarea legilor. Anularea lor. Nu pot avea caracter obiectiv, ci numai subiectiv.

Regulament publicat dar nepus în aplicare. Ilegalitatea lui. Acțiune în contencios pentru a împiedica anticipat aplicarea lui. Prematuritate. Acțiune interogatorie. Lipsă de interes. Respingere. Art. 88, 99 și 107 din Constituție și art. 1 și urm. legea cont. administrativ.

Potrivit art. 107 din Constituție, combinat cu art. 1 și 6 din legea contenciosului administrativ, justiția, în materie de contencios administrativ, este chemată la o cercetare pur subiectivă, adică nu judecă actul administrativ ca atare, ci numai întrucât acest act aduce o vătămare drepturilor particularilor și, într'o concepție mai largă, chiar simplelor lor interese.

Art. 88 din Constituție dând în atributul puterii executive facerea regulamentelor și impunând ca aceste regulamente să nu modifice sau să suspende legile, însemnează că orice administrator care ar aplica un regulament ilegal s'ar face vinovat de un act abuziv care, când ar aduce o vătămare cuiva, ar da loc la o acțiune în contencios.

Deci numai aplicarea unui regulament ilegal poate justifica o acțiune în contencios, nu simpla confecționare și publicare a lui, căci, în acest caz, acțiunea, menită să împiedice anticipat aplicarea regulamentului ilegal, pe lângă că, potrivit legii contenciosului este prematură, dar ia și aspectul unei acțiuni interogatorii neîngăduite nici în dreptul comun.

S'au prezentat reclamantul Gh. Brânzeanu, asistat de d. avocat G. P. Dâmboviceanu și părții, Ministerul de finanțe și Regia Publică comercială „Monitorul Oficial“ și Imprimeriile Statului, prin procurator, d. avocat D. Keminger, care, în concluziunile puse a adăogat că regulamentul de care reclamantul se plânge, nu a fost pus încă în aplicare.

Curtea,

Având în vedere acțiunea intentată de Gh. Brânzeanu, culegător de litere la Monitorul Oficial, prin petiția înregistrată la No. 459 din 950, actele depuse și debaterile orale urmate;

Având în vedere că prin această acțiune reclamantul cheamă în judecată pe baza Constituției și al legii Contenciosului administrativ pe Ministerul de finanțe cu sediul în București, calea Victoriei, prin reprezentanții săi legali, și pe Regia Publică comercială Monitorul Oficial și Imprimeriile

Statului, prin reprezentanții săi legali cu sediul în București, Bulevardul Elisabeta No ;

Având în vedere că această acțiune este intentată în drept pe baza articolului 88, al. 9, 99 și 107 din Constituție și art. 1 și urm. legea Contenciosului administrativ.

Că în materie de contencios administrativ, competența instanțelor judecătorești este determinată prin dispozițiunile art. 107 din Constituție și art. 1 și urm. legea Contenciosului administrativ.

Având în vedere că deși art. 107 din Constituție combinat cu art. 6 legea Contenciosului administrativ dau dreptul instanțelor judecătorești competente de a anula actele administrative făcute cu încălcarea legilor, din contextul acestor articole și întreaga economie a dispozițiilor din legea noastră în materie de Contencios administrativ, rezultă, că asemenea anulări nu pot avea un caracter obiectiv.

Că deci instanțele judecătorești în materie de Contencios administrativ, la noi, nu au cădere a analiza actul administrativ ca atare, cum ar fi de exemplu în Franța, unde este o supremă instanță administrativă, Consiliul de Stat care sesizat prin „recursuri în anulare” are dreptul a analiza până și oportunitatea actului, ca măsură administrativă.

Că din analiza textelor Constituției și legei noastre, rezultă că justiția în materie de Contencios administrativ este chemată la o cercetare pur subiectivă, adică nu judecă actul administrativ ca atare, ci numai întrucât acest act aduce o vătămare drepturilor și într-o concepție mai largă, chiar simplor interese ale particularilor.

Că această interpretare rezultă categoric din textul art. 107 din Constituție, care vorbește de „cel vătămat în drepturile sale” și de „restabilirea dreptului vătămat” iar art. 1 și 6 legea contenciosului administrativ repetă aceleași expresiuni, cari condiționează acțiunea în contencios.

Că această interpretare reprezintă concepția legiuitorului nostru în materie de contencios administrativ, dată în competența instanțelor judecătorești, concepție care împacă și principiul separațiunii puterilor în stat, care oricât s'ar socoti de perimat, în teoriile înaintate, a rămas la baza organizării noastre de stat constituțional.

Că așa dar, potrivit menirii ei, justiția este chemată și în această materie specială să facă operă de dreptate, nu de cenzură administrativă în general.

Având în vedere că prin acțiunea de față se cere anularea totală sau parțială a unui regulament făcut de puterea executivă, regulament care deși aprobat prin înalt decret și publicat, nu a fost pus în aplicare, după cum ambele părți au recunoscut în instanță.

Că în această situație de fapt urmează a cerceta în prealabil admisibilitatea prezentei acțiuni în lumina principiilor expuse mai sus.

Că dacă aplicarea unei legi este necontestat obligatorie din momentul publicării ei, aplicarea unui regulament nu poate fi decât în măsura în care el se încadrează în litera legii, căci aplicarea lui împotriva legilor sau în afară de ea, nu este îngăduită.

Că art. 88 din Constituție dând în atributul puterii executive facerea regulamentelor, impune ca ele să nu modifice nici suspende legile, căci puterea executivă „nu poate scuti pe nimeni de executarea lor”.

Că așa fiind, orice funcționar care ar lucra în executarea unui regulament ilegal, nu ar fi exonerat de răspundere, răspundere pe care constituentul prin articolul 99 o întinde în materie de daune până și la funcționarii cari ar semna acte abuzive alături de Ministru, căci regulamentul nu este decât un act al puterii executive.

Că, în baza acestor principii, orice administrator aplicând un regulament ilegal se face vinovat de un act abuziv, care numai atunci ar da loc la o acțiune în contencios, când ar aduce o vătămare cuiva.

Că dar actul abuziv în asemenea cazuri rezidă în aplica-

rea regulamentului și nu în simpla confecționare și publicare, care nu-l fac obligator decât încadrat în textul legii.

Că a decide asupra anulării unui regulament care nu s'a pus în aplicare ar fi să anticipăm inițiativa puterii executive care sesizând ilegalitatea unui regulament, e datoare să se oprească singură dela aplicarea lui și ar mai fi să dăm instanței un caracter de control administrativ general, ceea ce nu a fost în intenția legiuitorului, după cum am arătat.

Că așa fiind, numai aplicarea regulamentului ilegal poate justifica o plângere în contencios, iar susținerea reclamantului că are tot interesul să împiedice anticipat aplicarea regulamentului, în afară că ar da plângerei un caracter de prematuritate față cu economia legeri contenciosului administrativ, dar o asemenea plângere ar avea și aspectul unei acțiuni interogatorii, neîngăduită nici în dreptul comun.

Că, față de considerațiunile de mai sus, acțiunea de față neavând la bază un drept sau interes nici cel puțin moral, actual, vătămat printr'un act ilegal, așa cum cer dispozițiunile art. 107 din Constituție și 1 și 7 din legea Contenciosului administrativ, urmează a fi respinsă.

Că față de considerațiunile de mai sus, nu mai este locul a se trece la analiza ilegalității regulamentului.

Pentru aceste motive redactate de d-l președinte N. Ciurea, respinge, etc.

(ss) N. Ciurea, Leonida Popescu, G. P. Docan.

Grefier, (ss) C. Constantinescu.

CURTEA DE APPEL CHIȘINĂU I

Audiența dela 18 Ianuarie 1930

Președenția d-lui C. GEORGESCU, consilier
Decizia civilă No. 10

Acțiune în simulațiune și în anularea vânzării pentru vilitatea prețului în legiuirile locale basarabene. Dovada simulațiunii. Legea notarială rusă și părțile sau martorii asistenți din actul de vânzare cari nu cunosc limba română. (Art. 410 pr. civ. rusă; Cap. 35 prg. 17, 36 par. 13, 10 par. 5 și 11 par. 16 din pravila lui A. Donici; art. 87, 91 și 95 legea notarială rusă).

1. Moștenitorii atacând în simulațiune actul de înstreimare încheiat de autorul lor, nu o pot dovedi cu martori și prezumțiuni, decât numai când acționează ca erezi rezervatari, atinși în rezerva (jalchidionul) garantată de legile locale basarabene, prin actul autorului lor.

2. Dovada simulațiunii unui act autentic, dresat conform legii notariale ruse, atunci când reclamantii acționează în calitate de descendenți legitimi ai vânzătorului, se face numai prin act scris conform art. 410 pr. civ. rusă, moștenitorii neputând fi mai favorizați decât autorul lor în combaterea actului încheiat, care le este în totul opozabil.

3. Conform legilor locale basarabene, vânzarea se anulează în cazul când, pe lângă vilitatea prețului care ar fi ultra dimidium, s'ar dovedi și viclesugul cumpărătorului.

4. Actul încheiat conform legeri notariale ruse, nu poate fi lovit de nulitate, când părțile contractante se instrumentează și când se face dovada că martorii asistenți din act cunoșteau limba română.

S'au ascultat d-nii avocați D. Capceag și D. Apostolescu pentru apelant și d-l avocat M. Pisarevski p. intimați.

Curtea deliberând,

Asura apelului introdus de Wolf Reznic și Șeindlea Pincev, ambii din orașul Chișinău, în contra sentinței civile No. 687 din 1929 a Tribunalului Lăpușna Secția II-a, prin care li s'a respins ca nedovedită acțiunea intentată contra lui Șulim Reznic și Gherș Reznic, pentru anularea actului de vindere-

cumpărare întărit de Primul Notar al Trib. Lăpușna la 20 Aprilie 1928 și trecut în registrul actelor întărite pentru circ. III a or. Chișinău la pagina 275 No. 69 din 1928.

Văzând actele din dosar, probatoriile aduse de ambele părți, susținerile orale și concluziile scrise ale părților.

Considerând că din toate acestea rezultă următoarele:

In fapt: La 7 Aprilie 1928, autorul părților litigante, Mordco Reznic, vinde un imobil ce-l avea în Chișinău, fiilor săi Șulim și Gherș Reznic cu 120.000 lei, prin act notarial săvârșit la notarul public B. Epuri și operat de Primul Notar al Tribunalului Lăpușna în registrul respectiv la pagina 275 sub No. 69 din 1928;

La 15 Aprilie acelaș an, vânzătorul imobilului încetează din viață, iar la 10 Iulie 1928, fiii săi Wolf Reznic și Șeindlea Pincev intentează acțiune în anulare a actului înaintea Tribunalului Lăpușna, contra celor doi cumpărători, pentru următoarele motive:

a) Defunctul în momentul instrumentării actului se afla în completa lu lipsă de luciditate;

b) Vânzarea intervenită între autorul reclamațiilor și cei doi cumpărători era o vânzarea fictivă, mascând o donațiune deghizată;

c) Vânzarea este lovită de nulitate pentru vilitatea prețului;

d) În fine, actul de vânzare este pătat de nulitate, întrucât defunctul vânzător și martorii asistenți la facerea actului, nu cunoșteau limba română, iar în act nu se găsește menționat participarea unui translator la încheierea actului;

Considerând că Tribunalul Lăpușna, bazându-se pe martorii admiși pentru a face dovada acestor puncte, cum și pe dovezile scrise de la dosar, respinge acțiunea ca nedovedită, întrucât cu martorii propuși reclamații n'au reușit să facă dovada nici unuia din temeiurile pe cari se întemeia reclamațiunea, iar pe de altă parte, argumentează tribunalul, art. 91 din legea notarială nu cere prezența translatorului de cât în cazul când partea face declarațiuni într-o limbă necunoscută notarului public. În privința vilității prețului, tribunalul bazându-se pe deaprecierea valorii rublei în Basarabia, la epoca când autorul părților litigante cumpărase imobilul — anul 1917 — conchide la neexistența acestei cauze de nulitate;

Considerând că în apel, reclamații susțin în totul motivele din acțiunea principală, adăugând că greșit tribunalul respinge acțiunea ca nedovedită, întrucât reclamații fiind terții, în dovedirea simulațiunii instanța se putea întemeia în afară de depunerile martorilor și pe presumpțiuni destul de puternice rezultând din dezbatere; așa: intervalul scurt dintre data încheerii actului și între epoca decesului vânzătorului, relevând un discernământ slabit, disproporția dintre prețul vânzării și valoarea reală a imobilului, neachitarea prețului în momentul vânzării și negăsirea nici unei urme din acel preț în locuința vânzătorului la data morții, instrumentarea actului într-o Sâmbătă deși vânzătorul era om evlavios care evita să semneze într-o zi de sărbătoare — împrejurarea că notarul public și martorii asistenți nu concordă în arătările lor făcute înaintea Tribunalului, în privința orei încheerii actului, că martorii asistenți nu știau românește și faptul că o vânzare se săvârșea între tată și doi din feciorii săi, sunt pentru apelanți tot atâtea presumpțiuni puternice de caracterul simulat al actului intervenit între defunct și copii săi;

În subsidiar au cerut facerea unei expertize a valorii imobilului la data decesului vânzătorului și chemarea lui Gherș Samiș martorul din act ca să fie ascultat și de Curte spre a se convinge că nu știe românește;

De asemenea prin concluziile scrise au cerut chemarea la interogator a părților, fără să indice asupra căror chestiuni urmează a fi întrebați și fără să fi fost menționat acest probator prin petiția de apel, — pentru care motiv Curtea nu poate lua în considerațiune acest mijloc de probațiune;

In drept:

Asupra primului motiv de nulitate a actului de vânzare rezultând din lipsa de luciditate și discernământ a vânzătorului în momentul confecționării lui;

Considerând că în conformitate cu art. 449 din codul civil român, introdus în Basarabia prin decretul-lege No. 2745 din 2 Iulie 1919, — actele săvârșite de o persoană, nu pot fi atacate de moștenitorii săi în urma morții acesteia, pentru motiv de smintire de minte, decât în cazul când interdicțiunea acelei persoane fusese pronunțată sau numai cerută înaintea încetării sale din viață, ceea ce nu se constată în speță, iar reclamații nici nu susțin că starea de smintire a minții ar rezultă pentru vânzător din cuprinsul actului săvârșit.

Considerând că prima instanță, cu toată opunerea părților a admis prin jurnalul No. 3027 din 16 Aprilie 1929 ca reclamații să facă dovada cu martori că vânzătorul nu era perfect lucid și conștient la facerea actului, totuși din depunerile martorilor ascultați înaintea acelei instanțe din partea ambelor părți și în special din depunerile notarului public B. Epuri, care a instrumentat actul la domiciliul vânzătorului și a lui S. Metz, medicul curant al vânzătorului, ascultați în ședința publică de la 22 Mai 1929, rezultă că acesta era cu mintea sănătoasă atât în momentul încheerii actului, cât și în tot decursul boalei, întrucât defunctul suferea de miocardită, boală care nu are nici o înrăurire asupra stărei mintale a bolnavului;

Că, prin urmare, în nici un caz, nu se poate lua în considerațiune motivul de anulare a actului pentru lipsa de luciditate sau discernământ, care nu este dezvoltat nici în motivele de apel și nici susținut oral de apelanți, formând numai una dintre prezumpțiunile pe care își bazează apelanții temeiul simulațiunii;

Asupra susținerii că actul de vânzare-cumpărare al defunctului ar fi un act fictiv, făcut prin simulațiune, ascunzând în realitate o donațiune,

Considerând că reclamații-apelanți ținând să dovedească că vânzarea ascunde o donațiune, actul atacat, nu poate fi privit ca un act fictiv, întrucât însuși reclamații îl privește ca un act de donațiune, lipsind elementul prețului, ci ca un act deghizat și deci din acest punct de vedere urmează a fi pusă discuțiunea;

Considerând că pentru dovedirea simulațiunii, reclamații, deși copiii vânzătorului, însă considerându-se că sunt terții, atât înaintea primei instanțe, unde li s'a admis martori ca să facă dovada simulațiunii, cât și în apel, au susținut admisibil nu numai dovada cu martori dar și aceea a prezumpțiilor, cu cari să facă dovada că actul de vânzare din proces este un act deghizat ascunzând în realitate o donațiune;

Considerând că în principiu, în procedura civilă rusă, sub imperiul căreia s'a încheiat actul atacat în simulațiune, părțile contractante nu pot cere să facă dovada cu martori, sau prezumpțiuni împotriva actelor scrise, săvârșite sau autentificate conform legii notariale, — aceste acte făcând dovada între părțile contractante, până la înscrierea în fals conform art. 410 pr. civ. rusă, — neadmitându-se să se facă dovada simulațiunii în regimul procedurii civile ruse, ca și în legiuirea română, decât prin contra înscris;

Considerând că actele încheiate de o persoană, fiind opozabile tuturor moștenitorilor săi, rezervatari sau nu, urmează că și aceștia din urmă nu vor fi admiși a face dovada simulațiunii unui act încheiat de autorul lor, decât sub rezerva acelorași condițiuni de probe scrise, cari se cer și autorului lor;

Considerând că în speță, apelanții bazându-se în acțiunea lor de anulare pentru simulațiune, numai pe calitatea lor de descendenți legitimi ai vânzătorului, nu pot face dovada simulațiunii actului instrumentat de autorul lor, prin

martori sau prezumțiuni, ei numai de înscrisuri în conformitate cu art. 410 pr. civ. rusă;

Că numai în cazul când în acțiunea introdusă, s'ar fi prezentat ca erezi rezervatari, susținând că prin actul de vânzare presupus deglizat, s'ar aduce o atingere falchidionului garantat prin legiuirile locale basarabene (Capit. 35 par. 17 și 36 par. 13 pravila lui A. Donici), numai atunci, reclamanții ar încetă să mai reprezinte pe decujus, devenind terții față de celelalte părți contractante, cu drepturi proprii și față de cari actul încheiat nefiindu-le opozabil, vor putea recurge la orice fel de dovezi, deci și la prezumțiuni, ca să facă dovada simulațiunii;

Că prin urmare în lipsa unor dovezi scrise, — prezumțiile pe cari se bazează apelanții atât înaintea primei instanțe cât și în apel, nu pot fi luate în considerațiune și nici discutate, fie că acele prezumțiuni ar fi trase din depunerile martorilor admiși și ascultați înaintea primei instanțe, fie că ele ar rezulta din împrejurări concomitente sau ulterior instrumentării actului.

Asupra motivului de nulitate al actului de vânzare rezultând din vilitatea prețului;

Considerând că prețul cu care autorul reclamanților înstreinează imobilul, — este de lei 120.000, care față cu adevărată valoare a imobilului, de peste 500.000 lei, — ar viziă vânzarea conform legiuirilor locale;

Considerând că în dovedirea vilității prețului, reclamanții se servesc de actul de cumpărare al autorului lor din anul 1917, unde prețul imobilului este de 6900 ruble, cari transformate în valuta de astăzi, — dau un preț mai mult decât dublu față de acela cu care s'a vândut în 1928 părților. În acelaș timp, reclamanții cer în subsidiar și o expertiză a imobilului.

Considerând că legiuirile locale basarabene, dădeau vânzătorului sau moștenitorilor lui dreptul de a atacă o vânzare pentru vilitatea prețului, cu următoarele distincțiuni: când vânzarea s'a făcut pe un preț care să-l păgubească pe vânzător mai mult de jumătatea prețului, deci ultra dimidium, și când ea se săvârșise numai din propria lui amăgire și fără nici o fraudă din partea cumpărătorului, atunci când vânzarea nu putea fi stricată, iar vânzătorul avea numai o acțiune în împlinirea prețului.

În cazul însă când acea vânzare cu păgubirea prețului vânzării ultra dimidium s'a făcut cu viclașugul cumpărătorului, atunci vânzarea se anulează (Cap. X par. 5 și Cap. XI par. 16 din pravila lui A. Donici).

Considerând că în speță reclamanții, — prin acțiune cer anularea vânzării, pentru vilitate de preț, care ar fi păgubitoare pentru ei ultra dimidium, iar nu complectarea prețului, — peste suma primită de autorul lor.

Considerând că în acest caz, sunt îndatorați să facă pe lângă dovada vilității prețului, dar și a fraudei sau viclașugului întrebunțat de cumpărătorii părți, ca să poată obține dela autorul reclamanților, imobilul cu un preț derizoriu.

Că chiar dacă în afară de dovezile aduse înaintea primei instanțe ca să facă dovada adevăratului preț al imobilului, dovezi pe cari Tribunalul le-a făcut insuficient, — apelanții ar cere și Curtea le-ar admite o expertiză cu care să facă dovada acestei valori, — această dovadă nu este concludentă spre a îndritui judecata să pronunțe nulitatea vânzării, cât timp apelanții n'au făcut și dovada fraudei întrebunțate de părți ca să determine pe vânzător în momentul facerii actului să le vândă casa cu prețul arătat în act.

Considerând că din depunerile martorilor apelanților ascultați înaintea primei instanțe în ziua de 22 Mai 1929, cu cari aceștia au încercat să facă dovada vilității prețului cum li s'a admis prin jurnalul din 16 Aprilie 1929, nu rezultă, în afară de prețuirea imobilului variind între 500—700.000 lei, existența vre-unei manopere frauduloase din partea cumpărătorilor, grație căreia vânzătorul ar fi fost convins să le vândă imobilul cu prețul arătat din act.

Considerând că nici în apel, reclamanții n'au cerut să facă dovada acelor manopere frauduloase, fără cari expertizarea imobilului cerută în apel, rămâne fără interes, așa că nici acest temei al acțiunii nu poate fi luat în considerațiune.

Asupra motioului de nulitate al actului rezultând din încălcarea unor condițiuni esențiale pentru validitatea lui, conform legii notariale;

Considerând că se susține de apelanți că atât vânzătorul cât și martorii asistenți, nu cunoșteau limba română, și că prin urmare actul nefăcând mențiune că a luat parte vre-un translator la instrumentarea lui, violându-se dispozițiunile art. 91 și 95 din legea notarială, actul este nul;

Considerând că în dovedirea acestei alegațiuni, apelanții au propus martori cari însă se contrazic în declarațiile lor, unii ca Bereu Esing, Gheorghe Nenici afirmând că defunctul nu știa românește, alții ca Ioil Coifman și Haim Feldman presupunând că cunoșteă moldovenește, iar Gavril Goroșeț susținând că defunctul știa moldovenește; în schimb cei mai mulți din martorii apelanților afirmă că defunctul cunoșteă limba rusă. În schimb toți martorii părților și în special notarul public B. Epuri, afirmă că defunctul știa limba română.

Că prin urmare, apelanții nefăcând dovada alegațiuni lor, urmează că prezumția este că notarul public în momentul instrumentării actului, a luat consimțământul vânzătorului în limba oficială română, cunoscută părților.

Considerând că, chiar dacă defunctul vânzător n'ar fi cunoscut limba română, dar limba rusă, cum afirmă majoritatea martorilor apelanților, — notarul public în momentul când i-a luat consimțământul nu era obligat să recurgă la oficiul unui translator, decât numai în cazul când partea se exprimă într-o limbă necunoscută notarului, așa cum glăsuște art. 91 din legea notarială, cea ce nu era cazul în speță, notarul public cunoscând limba rusă, cea ce nu contestă nici apelanții;

Considerând că martorii asistenți, cari însoțesc pe notarul public conform art. 85 din legea notarială, atunci când acesta instrumentează acasă la una dintre părțile contractante, fiind martori cari certifică însăși facerea actelor, conform art. 84 din acea lege, nu numai prezența lor este absolut necesară, dar se mai cere ca fiecare din ei să îtrunească condițiunile cerute de lege, între cari să cunoască limba română conform art. 87 din aceeași lege;

Că, din act rezultă, că martorii asistenți erau Moise Munteanu, Gherș Sameș și Ianchel Glic, dintre cari fiind in-doială asupra cunoașterii limbei române în privința lui Gherș Sameș, a fost citat de Tribunal în ședința dela 11 Iulie 1929, când fiind întrebat de conținutul actului la care a asistat ca martor, a răspuns în limba română, făcând un rezumat al convențiunei părților, așa cum se cuprinde în jurnalul de ședință No. 6423 din acea zi, cum și din Procesul-Verbal cuprinzător de răspunsurile martorului în limba română, din care constatare instanța și-a făcut convingerea că martorul cunoaște destul de bine limba română, ca să înțeleagă „conținutul actului și intențiile părților contractante, cel puțin în ce privește clauzele esențiale ale contractului“.

Că prin urmare fiind stabilit de prima instanță „propriis sensibus“, că martorul Sameș îtrunește condițiunile cerute de art. 87 legea notarială, chemarea din nou a acestuia înaintea Curții ca să fie ascultat, este inutilă, așa că fiind stabilit că toți martorii din act, cunoșteau limba română la instrumentarea lui și motivul acesta de nulitate este nefondat.

Că prin urmare din cele expuse, reeșind că apelanții nu și-au dovedit apelul, urmează a le fi respins.

Pentru aceste motive redactate de d-l Președinte C. Georgescu, Curtea respinge apelul.